

## **Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisi ile birleştirilmesine dair kanun tasarısı ile Bursa Milletvekili Dr. M. Talât Simer ve 6 arkadaşının, muamele vergisi kanununun 45 inci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun teklifi ve Ekonomi, Ticaret, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/576, 2/102)**

Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisi ile birleştirilmesine dair kanun tasarısı (1/576)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 466, 6/1077

24 . IV . 1946

**Büyük Millet Meclisi Başkanlığına**

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanunu ve eklerinde değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisi ile birleştirilmesine dair olarak Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 18 . IV . 1946 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

3843 sayılı muamele vergisi kanunu ve eklerinde değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisiyle birleştirilmesine dair kanun gerekçesi

Umumi istihlâk vergisinin kaldırılmasından sonra vasıtalı vergilerimiz arasında, gerek Devlet bütçesine sağladığı gelir ve gerek geniş bir mükellef tabakasını ilgilendirmesi bakımından, seneden seneye artan ehemmiyetiyle muamele vergisi önemli bir mevki işgal etmektedir. İhdas edildiği tarihten bugüne kadar 1860, 2430, 3843 sayılı kanunlarla yapılan esaslı değişikliklere rağmen bu vergi, bilhassa imalât ve ithalâtta (krymet) esasına dayanan bir istihlâk vergisi olmak karakterini muhafaza etmiştir. Teklif sisteminin bu suretle advalorem olmasıdır ki eşya fiyatlarının artışı nispetinde vergi gelirinin de artması sağlanabilmiş ve harp yıllarında muamele vergisi Devlet bütçesinin en verimli kaynaklarından birini teşkil etmiştir.

Tatbik alanı gayet geniş olmakla beraber muamele vergisi yanında bir kısım maddeleri mükellefiyet mevzuuna alan bazı istihlâk vergilerimiz de bulunmaktadır. Bunlar da 1718 numaralı kanun ve müzeyyelâtına tevfikân (dahilî istihlâk vergisi) ismi altında toplanan petrol, benzin ve diğer

mayi madeni mahrukat, şeker ve glikoz, havagazı ve elektrik istihlâk vergileriyle 2731 sayılı kanunla ihdas edilen ve bazı maddelere teveccüh eden istihlâk vergisidir. Bu grupta toplanan vergilerde ise tarh ve tahakkuk sistemi bazan «sıklet» bazan «krımet» ve bazan da başka ölçülere istinat ettirilmiştir.

1718 numaralı ana kanuna ve bunu değiştiren kanunlara bağlı istihlâk vergileri pek mahdut ve muayyen maddelere teveccüh etmek itibariyle tatbikatta müşkülât doğurmamış ve bunların tarh ve tahakkuk sistemlerine ait esaslarını değiştirmek lüzumu şimdiye kadar hissedilmemiştir. Buna mukabil 2731 numaralı kanun mevzuunu teşkil eden ve fevkalâde zam kanunlarıyla yapılmış ilâvelerle birlikte gümrük Tarife Kanununun 300 küsur pozisyonuna giren çeşitli maddeleri mükellefiyeti altına alan istihlâk vergisinin uygulanmasında ise başlıca şu mahzur ve müşküllerle karşılaşmıştır.

I - 2731 numaralı kanun ve fevkalâde zam kanunlarıyla istihlâk vergisine tâbi tutulan maddelerin hemen hemen tamamı mamul maddelerden ibaret bulunduğu için bunların gerek ithalleri ve gerek dâhilde imalleri sırasında kıymetleri üzerinden (muamele), sıkletleri üzerinden de (istihlâk) vergisi alınmak lâzımgelmiş, aynı mamullerden dolayı aynı karakteri taşıyan iki vergide hem advalorem, hem de spesifik esasları uygulamak zarureti hâsıl olmuştur.

II - Dâhilde imal ettikleri maddeler aynı zamanda istihlâk vergisine tâbi müesseselere iki vergi için ayrı ayrı kayıtlar tutmak ve beyanda bulunmak külfeti yüklemiştir.

III - İstihlâk vergisinin spesifik oluşu bu verginin aynı esasa dayanan gümrük Tarife Kanunumuzla ilgilendirilmesini ve binnetice maddenin vasfını, eins ve nevini, vergiye matrah olacak sıkletini ve mahlût eşyada ne yolda muamele olunacağını tâyin için Tarife Kanunumuzun teferruatlı hükümlerinin geniş ölçüde uygulanmasını icabettirmiştir.

Bu durum, istihlâk vergileri gümrük resmiyle birlikte ithalleri sırasında ödenen maddeler için büyük bir müşkülâtı dâvet etmemiş olmakla beraber, dâhildeki imalâtta gerek idare ve gerek mükellef zümresi için ciddi ağır bir mevzu olmuştur. Filhakika mamulâtı hem muamele hem istihlâk vergisine tâbi küçük bir müessesenin Gümrük Tarife Kanununun çeşitli hükümlerini tam bir ihtisasla bulmak, bilmek ve bellemek mecburiyetinde bırakılışı ve bazı yerlerde tatbikatın bir kaza varidat memurunun bilgi, vazife ve kontrolüne terk edilışı iki taraf için de başarılmaz bir ödev olmaktan ve bu sebeple hatalı işlere yol açmaktan hali kalmamıştır.

IV - Bahis konusu olan istihlâk vergisinin spesifik oluşu, aynı karakterde olan diğer vergiler gibi, eşya kıymetlerinin bir kaç misli bulan artışlarına rağmen hasılatı sabit biranmış ve bütçe için verimli bir kaynak olmaktan da uzak kalmıştır.

İşte bağlı kanun tasarısı yukarıda kısaca sayılan mahzurları bertaraf etmek mülâhazasıyla hazırlanmış ve incelenmesiyle anlaşılacağı üzere bu tasarının birinci amacı mumele vergisiyle istihlâk vergisini (Mumele vergisi) ismi altında birleştirmek ve mevcut ikiliği ortadan kaldırmak olmuştur.

Tasarının güttüğü amaçlardan ikincisini geniş bir istihlâk vergisi vasfını taşıyan muamele vergisinde tek nispet esası yerine dereceli nispet esasını kurmak teşkil etmiştir. Vergiye mevzu olan maddeleri:

a) Gıda maddeleri

b) Diğer mamuller

şeklinde bir tasnife tâbi tuttuktan sonra bunları dereceli nispetlerle mükellefiyet altına almak bu günkü sistemden daha isabetli bir teklif tarzı olarak mülâhaza edilmiştir.

Halen yürürlükte bulunan 3843 numaralı muamele vergisi kanununun vergi nispeti ithalât ve imalâttan % 10, banka ve sigorta şirketlerinde (kambyo muamelâtındaki istisnaî nispet hariç) % 2,5 olarak tesbit edilmiş ve bu nispetler favklâde zam kanunlarıyla artırıldıktan sonra en son 4415 sayılı kanunla ithalât ve imalâttan % 15; banka, banker ve sigorta şirketlerinde % 10 na çıkarılmış, yalnız ithal ve imâli dolayısıyla bilunum hububat unlarının nispeti 4226 sayılı kanunun yaptığı zamlarla birlikte % 12,5 olarak ipka edilmiştir.

Tasarının vergi nispetlerini gösteren maddelerinin incelenmesiyle de anlaşılacağı üzere ithal ve

imalleri sırasında muamele vergisine tâbi maddeler, evvelce 2731 sayılı kanunla istihlâk vergisine tâbi tutulmuş olup olmadıklarına bakılmaksızın yukarıda yazıldığı şekilde, gıda maddeleri ve diğer maddeler şeklinde bir tasnif ile iki büyük gurupa ayrılmıştır.

Bu arada vergiye tâbi mamullerin iç ve dış ambalajlarının mamulün vergi nispetine tâbi tutulacağı hakkında yeni bir küküm de konularak tatbikattaki tereddütlerin izalesi temin edilmiştir.

Ancak tasarının geçici birinci maddesine konulan bir hükümle vergi nispetlerinin 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun yürürlükte kaldığı müddetçe hububat unları için eskisi gibi % 12,5 tasarının 10 ve 18 nci maddelerinde sayılan diğer gıda maddeleri için %15 ve diğer mamuller için de % 18 tesbit edilmiştir.

Gıda maddelerinden gayri mamullere halen uygulanmakta olan % 15 muamele vergisinin fevkalâde halin devamı müddetince % 18 olarak uygulanması, görünüşte vergiye % 3 nispetinde bir zam yapılmış olduğu hissini vermekte ise de, evvelce sıklet üzerinden alınmakta bulunan istihlâk vergisinin de bu nispette ithal edilmiş olarak muamele vergisiyle birlikte alınmakta olduğu düşünülürse vergiye zam yapıldığını değil, bu konuda yapılan hesaplardan da anlaşılacağı veçhile, tenzil yapılmış bulunduğunu kabul etmek icabeder.

Vergi nispetleri üzerinde yapılan değişikliklerden başka tasarı, muamele vergisi kanununun mükellefiyet ve muafiyet prensipleriyle tarh ve tahakkuk sisteminde çok esaslı tahavvülleri tazammun eden hükümleri de muhtevi bulunmaktadır.

Bunların başlıcalarını şu suretle hulâsa etmek mümkündür:

A — Malûm bulunduğu üzere 3843 sayılı kanunun ikinci maddesi smâî müesseseler yanında toptancı ticarethane ve mütaahhitlerle bunların toptan veya perakende satış yapan filyal, şube ve satış mağazaları tarafından yapılan teslimleri de vergi mevzuuna almakta, 3 ncü 4 ncü ve 7 nci maddeleri ise arzolan işbu mükellefiyetle alâkalı hükümleri ihtiva etmektedir.

Ancak, imalât muamele vergisi üzerinde yapılması muhtemel kaçak veya muvazaaları önlemek maksadile vazedilen işbu hükümler, tatbikatta faydalı neticeler vermediği gibi kanunun kolaylıkla anlaşılıp uygulanmasını zorlaştırmış ve hatta yerli mamuller üzerinde iş yapan toptancı ticarethane ve mütaahhitleri yabancı meta, ve mamuller üzerinde alış veriş eden mümasillerine nispetle munzam bir mükellefiyete de tâbi tutmuştur.

Yakında yüksek meclise sunulacak olan gelir vergisi kanun tasarısı bu vergide olduğu gibi muamele vergisinde de kaçakçılık veya muvazaalar yapılmasına mâni tedbirleri ihtiva ettiği için esasen bütçeye bir verim de seğlamayan mezkûr mükellefiyetin devam ettirilmesinde lüzum ve fayda kalmamış ve bu sebeple bağlı tasarının mülga hükümleri kapsayan maddesine 3843 sayılı kanunun toptancı ticarethane ve mütaahhitlere bunların filyal, şube ve satış mağazalarının mükellefiyetlerine mütaallik hükümleri de sokulmuştur.

B — Tasarının muamele vergisi konusunda mühim hükümlerinden biri de (götürü) usuldeki mükellefiyet şekline nihayet verilmesidir.

Karinceye istnat eden bütün vergilerden olduğu gibi, muamele vergisinde de götürü usul, alınan bütün tedbirlere ve gösterilen âzami ihtimama rağmen, tatbikatta mükellefler arasında bir ikilik yaratmaktan ve bilhassa beyanname usulüyle teklif edilen mümasil büyük sanayi yanında haksız rekabete meydan vermekten hâli kalmamıştır.

Gece gündüz çalışarak veya takdir olunan vergilerini çeşitli sebeplerle düşürterek mamullerine aksedecek vergi payını sifıra yaklaştırabilen götürü usul mükellefleri şimdiye kadar büyük sanayi aleyhine işliyen bir sistem olarak şikâyetlere mevzu olmuş ve memleket ekonomisi bakımından da faydasından ziyade mazarratı hissedilen bu usulün ilgası tasarının esaslı ve ehemmiyetli hükümlerinden birini teşkil eylemiştir.

Ancak nebat yağlarına ait muamele vergisinin aynen alınması hakkındaki 4307 sayılı kanun 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun yürürlükte kaldığı müddetle kayıtlı bulunduğu ve bu kanunun götürü vergi ile ilgili beşinci maddesi de 3843 sayılı ana Muamele Vergisi Kanununun 27 ve 28 nci maddelerine bağlı olduğundan her iki kanunun sözü edilen maddelerinin Mil-

li Korunma Kanununun yürürlükte kaldığı müddetçe uygulanacağı tasarının geçici 3 ncu maddesinde açıklanmıştır.

C) Malûm bulunduğu üzere 3843 sayılı kanunun 26 ncı maddesi, muamelâtını tamamen veya kısmen memleket dışına çıkararak müesseseler için vergi tahakkuk ettirilmemesini veya tahakkuk ettirilen verginin, muayyen şartlara riayet olunduğu takdirde, tecil ve terkin olunmasını âmirdir. Ancak maddenin ihtiva ettiği hüküm mamul ve gayrimamul bütün ihracatımızın gümrük çıkış vergisine tâbi tutulması dolayısıyla 4290 sayılı kanunun ikinci maddesiyle tecil edilmiş, başka bir tâbirle 3780 sayılı kanunun uygulanmasına mahal olmadığına Hükümetçe ilânına kadar yürürlükten kaldırılmıştır.

Halen Millî Korunma Kanununun tatbik alanından kaldırılması hakkında alınmış ve yayınlanmış bir karar mevcut değilse de ihraç mallarımızın dış piyasalarda sürümünü sağlamak maksadıyla gümrük çıkış vergisi kaldırılmış ve hattâ birçok maddeler verginin ilgasından evvel Bakanlar Kurulu kararıyla vergiden istisna edilmiş bulunduğuna göre mamul ihraç mallarımıza teveccüh eden muamele vergisi mükellefiyetinin devamı için ortada bir sebep ve zaruret kalmamış demektir.

Bu itibarla bağlı tasarıda 4290 sayılı kanunun ikinci maddesi yürürlükten kaldırılmakta ve Muamele Vergisi Kanununun bahsi geçen 26 ncı maddesi meriyet mevkiine iade edilmektedir.

D) Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrası ve yeniden bazı mükellefiyetler ihdası hakkında alınan tedbirler cümlesinden olarak 1718 sayılı kanunun 12 nci maddesinin şekerden dâhilde imal olunan maddelerin muamele vergisinden muafiyetine dair olan hükmünün 4040 sayılı kanunun 7 nci maddesiyle kaldırıldığı ve bundan sonra da bahsi geçen maddelerin muamele vergisiyle teklifine başlanıldığı malûmdur.

Bilindiği üzere dâhilde imal olunan veya hariçten getirilen toz ve kesme şekerler, yapılan bütün indirmelere rağmen, halen dahi ağır bir istihlâk vergisine tâbi bulunmaktadır. İptidai maddesi bu derece ağır bir istihlâk vergisine tâbi şekerli maddelerin yine bir istihlâk vergisi mahiyetinde bulunan muamele vergisiyle mükellefiyeti ise nev'ama bir tekerrür yaratmakta ve bu maddelerin satış fiyatlarını artırmaktadır. Gerek arz olunan tekerrürü bertaraf etmek ve gerek hayatı ve bilhassa gıda maddelerini ucuzlatmak alanında alınan tedbirlere katılmak üzere şekerli maddelere ait muamele vergisi mükellefiyetinin kaldırılması da düşünülmüş ve tasarının mülga hükümlere ilişkin maddesinde 4040 sayılı kanunun 7 nci maddesi de zikredilmiştir.

Nihayet bağlı tasarının hazırlanmasında güdülen amaçlardan biri de 1940 senesindenberi yürürlükte bulunan 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanunumuzun tatbikatta aksayan, müphem olan veya ekonomi icaplarına uymıyan hükümlerini değiştirmek olmuştur. Aşağıda her tadil maddesi için ayrı ayrı verilen izahatın mütalâasından anlaşılacağı üzere bu konuda da istisna ve muafiyetleri artırmak, ceza müeyyidelerini hafifletmek, mecburiyetleri azaltmak gibi ödevliler lehine esaslı hükümler kabul edilmiştir.

Bu cümleden olarak kanunun muafiyetlerle ilgili 9 ve 10 ncu maddelerine ilâve edilen hükümlerle madde ve müessese bakımından verilen muafiyet alanı genişletilmiş ve bu arada bilhassa küçük sanat muafiyetiyle ilgili 12 nci maddenin A fıkrası kaldırılarak küçük sanat muafiyetinden faydalanacak müesseseler adedi çoğaltılmıştır.

Bilindiği gibi 12 nci maddenin bahis konusu olan A fıkrasıyla (Amilin veya sahibinin markasını havi şişe, kutu ve diğer ambalâj maddeleri içinde satışa çıkarılan mamuller) mutlak surette muamele vergisine tâbi tutulmuştur. Kanunda gerek açıkça ve gerek atır yoluyla (marka) nın ne olduğu tarif edilmediği için tatbikatta mükellefiyetin şümülü müphem kalmış ve bilhassa bazı maddelerin sahip veya âmillerinin mamulleri üzerine isim ve adreslerini gösterir bir etiket koymağa mecbur bulunmaları (meselâ gıda maddeleri tüzüğünün tahmil ettiği mecburiyet gibi) bunların âdeta zorla muamele vergisi mükellefiyetine girmelerini icabettirmiştir. Diğer taraftan mücerret bir marka kullanılmasının bir vergi mükellefiyeti ihdas etmesi marka kullanmağa olan rağbet ve temeyülü azalmış, bu vaziyet yerli mamullerin benzeri yabancı mamullerle rekabet etmelerine ve

memleket piyasasında tutunup tanınmalarına mâni olmuştur. Bu sebeple ve bilhassa arzolunan iktisadi mahzuru gözönünde tutularak A fıkrası tamamen kaldırılmıştır.

Bundan başka kanunun 41 nci maddesi gereğince, sözü edilen 12 nci maddedeki muafiyetten faydalananan müesseseler işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde keyfiyeti bir beyanname ile varidat dairesine bildirerek bir muafiyet karnesi almak mecburiyetindedirler. Kanunun 52 nci maddesine göre sözü edilen muafiyet karnesini almadan çalışanların karnesiz çalıştıkları zamana ait teslimlerinden re'sen takdir suretiyle muamele vergisi alınmak lâzımdır.

Tasarımın kaldırılan hükümlerle ilgili 24 ncü maddesine mevzu bahis 41 ve 52 nci maddeler de katılmak suretiyle küçük sanat müesseselerini gerçekten müşkülâta uğratan işbu mecburiyete nihayet verilmektedir.

Madde 1 : Bu madde ile Muamele Vergisi Kanununun bazı gıda maddeleriyle emsali maddeleri vergiden istisna eden 9 ncü maddesinin 12 nci fıkrasına balıkyağı, balıkunu, balık gübresi, balık yurmurtası, havyar, pastrma, sucuk, kavurma, salama, sosis, sosison, pekmez, bulama, pestil, turşu, sirke, küsbe, sopstok, kepek, meyve suyu ve meyve usaresi ilâve edilmektedir. Bahsi geçen maddelerden gıda sanayiine ait olanlar da küçük sanatlar vergi muafiyetinden istifade üzere bu sanayiinin küçülme ve parçalanmaya doğru gitmesini ve sıhhi şartlardan uzaklaşmasını önlemek amacı güdülmekte, sopstoka verilen muafiyetle bu maddeden tekrar yağ istihsalı, küsbeye verilen muafiyet ile de bunun ucuz bir hayvan yemi olarak kullanılması imkânı sağlanmaktadır.

Diğer taraftan balık ayrıca bir istihlâk vergisine tabi tutulduğu için bundan yapılan maddelerin muamele vergisine tâbi tutulmasının yarattığı mükerrerliğe nihayet verilmektedir.

Tasarımın bu maddesile kepeğe verilen muafiyet ise yeni sayılmaz. Malûm bulunduğu üzere 3843 sayılı kanunun 9 ncü maddesinin sözü edilen 12 nci fıkrasının 4040 sayılı kanunla tadilinden önceki şeklinde de kepek muamele vergisinden muaf bulunuyordu. Tasarımın bu maddesile kepeğin muafiyeti iade edilmektedir.

Madde 2 : 3843 Sayılı muamele vergisi kanununun 9 ncü maddesinin, tıbbî ve ispençiyarî müstahzarları, dış macununu, suyunu ve tozunu vergiden istisna eden 25 nci fıkrasına piyasada D. D. T. remizleriyle anılan (Diklor - Difenil - Diklor Etan) ve bu tertipteki hasarat öldürücü maddeler de ilâve edilmiş ve memleketimizde de imaline başlanılan mezkûr maddenin ucuza satılması sağlanmak istenilmiştir.

Madde 3 : Bu madde ile muamele vergisi kanununun 10 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasında aynı kanunun 9 ncü maddesinin sayılan fıkraları arasında 4, 5, 15 ve 16 numaralı fıkraları da katılmış ve bu suretle imalleri vergiden istisna edilen maddelerin tamiratını yapan müesseselere de, bir tefrika tâbi tutulmadan muafiyet verilmiştir.

Madde 4 : 3843 Sayılı muamele vergisi kanununun bu vergiden muaf sınırlı müesseselerle ilgili 10 ncü maddesine eklenen 10 sayılı bir fıkra ile deneme ve öğretim amacile imalât yapan, Tarım Bakanlığına bağlı kauçuk istasyonları da muamele vergisinden istisna edilmektedir.

Bir mühendisimizin memleketimizde yetişen bazı bitkilerden de kauçuk çıkarılabileceği hakkındaki buluşunun, ilk denemelerden sonra Tarım Bakanlığı emrindeki istasyonlarda geniş bir araştırma konusu olarak ele alındığı ve denemelerin ümit verici bir gelecek vadeden gelişmeler kaydettiği malûmdur. Tasarıya korunan işbu hükümle endüstri hayatımızda çok önemli bir yeri bulunan kauçuğun memleketimizde istihsalı teşvik edilmek istenilmiştir.

Madde 5 : Tasarımın bu maddesiyle ev sanatları muafiyetinden istifade etmekte iken muafiyet şartlarını kaybeden müesseselerle, küçük sanat muafiyetinden istifade etmekte iken işçi sayısını ve muharrik kuvvet miktarını artırarak mükellefiyet mevzuuna giren müesseselerin keyfiyeti bir hafta içinde haber vermeğe mecbur buldukları hakkındaki 11 ve 13 ncü madde hükümleri değiştirilmekte ve işe başlama ve işi bırakma hakkındaki kanun hükümlerine imtisalene mevzu bahis müddetler 15 güne çıkarılmaktadır.

Madde 6 ve 7 : Tasarımın bu maddeleri, kanunun 16 ve 17 nci maddelerini, toptancı ticarethane ve mütaahhitlere ait mükellefiyetin kaldırılması dolayısıyla yeni bir düzene sokmaktadır.

Madde 8 : Tasarımın bu maddesiyle yapılan tadil, mamulâtını munhasıran şube, filyal ve sa-

tiş mağazalarına veya komüsyoncularına gönderen sımai müesseselerde vergi matrahının kanununun 19 ncu maddesinde yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca tâyin ve takdir olunacağı hükmüne munhasırdır. Kanununun sâkit bıraktığı bu hal, tatbikata göre tasrih olunmakta ve toptancı ticarethane ve mütaahhitlere ait hükümler maddeden çıkarılmaktadır. Bundan başka madde hükmü ücret üzerinden vergiye tâbi tutulacağı kanunda yazılanlara ilâveten hangi işlerin aynı suretle vergiye tâbi tutulması lâzımgelceğini tâyinde Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarının müşterek mütalâalarına istinaden Bakanlar Kuruluna bir yetki tanımaktadır.

Madde 9 : Toptancı ticarethane ve mütaahhitlerin mükellefiyet haricinde bırakılmaları dolayısıyla kanununun 19 ncu maddesi bu esasa göre yeniden düzenlenmektedir.

Diğer taraftan yürürlükte bulunan 19 ncu maddenin ikinci fıkrasına göre kendi hesabına imalât yapan sımai müesseselerde, iptidai maddesi başkalarına ait olarak yapılan ve aynı kanunun altıncı maddesinde yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulâtın veyahut filyal, şube ve satış mağazasına veya komüsyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı emsal satış bedeline nazaran tâyin edilmekte ve bu bedelin mamulâtın teslim edildiği ay içinde sımai müessesenin mümasil mamulâtının vâhit satış fiyatları vasatısi olacağı; sımai müessesenin o ay içinde mümasil mamulât teslimatı yoksa vasatinin hesabında teslimatı mevcut olan en son ayın vâhit satış fiyatlarının esas tutulacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm karşısında vergi matrahının tâyini için hiçbir tahdide tâbi tutulmadan geriye doğru gidilmekte, bu hal ise mamulâtın teslim edildiği ayın hakikî satış bedellerine mümkün mertebe yakın olması icabeden vergi matrahını bu esastan uzaklaştırmaktadır. İşte tasarrufların 9 ncu maddesiyle vergi matrahının geçmiş aylardaki rakamlarla tesbit edilmesi keyfiyeti tahdit edilmekte, iki ay evvelce kadar gidildiği halde müessesenin mümasil mamulât teslimatı yoksa matrahın resen takdir komisyonunca tâyin edileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 10 : Tasarrufların bu maddesi imalât muamele vergisinin nispetini tâyin etmektedir ki bu konuda gerekçenin baş kısmında kâfi izahat verilmiş bulunmaktadır.

Madde 11 : Muamele Vergisi Kanununun 6 ncı maddesine göre, sımai müesseselerin, komüsyoncularına olduğu gibi mamullerini satılmak üzere kendi filyal, şube ve satış mağazalarına göndermeleri de muamele vergisine tâbi birer teslim sayıldığı halde 24 ncü maddede, bu teslimlerle ilgili muamele vergisi noktasından bir fark gözetilmiş ve sımai müesseselerin yalnız komüsyoncularına gönderdikleri mamullerin ilk teslim kıymetleriyle komüsyoncular tarafından müşterilere yapılan teslimlerdeki katî satış kıymetleri arasındaki fark için ne suretle hareket edileceği hükme bağlanmıştır.

Sözü edilen iki teslim kıymeti arasındaki fark bir sımai müessesenin komüsyoncusu ile olan münasebetinde mevzu bahis olabileceği gibi, filyali, şubesi ve satış mağazasıyla olan münasebetlerinde de bahis mevzuu olabilir. Şube, filyal ve satış mağazalarının muamele vergisi mükellefiyetleri kaldırıldığına göre tasarrufların bu maddesiyle 24 ncü madde hükmünün, sımai müesseselerin kendi filyal, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mamuller için de uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 12 : Götürü usulün kaldırılması dolayısıyla kanununun 29 ncü maddesinin son fıkrası kaldırılmakta ve bu fıkra yerine verginin mevzuuna giren ve fakat işçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından küçük sanat karakterini taşıyan müesseselerin tutacakları defterler hakkında hükümler konulmaktadır.

Madde 13 : Tasarrufların bu maddesiyle kanununun 31 ncü maddesi değiştirilmekte ve evvelce bu maddenin toptancı ticarethane ve mütaahhitler hakkında vazettiği hükümler mevzu dışında bırakılmaktadır.

Madde 14 : Yürürlükte bulunan Muamele Vergisi Kanununun 45 ncı maddesine göre (43 ve 44 ncü maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere defterlerini 32 ncı maddenin ikinci fıkrasında yazılı şekilde tutmayan ve mevutlarının envanterini yapmayan mükelleflerin senelik vergilerine % 20 zam) yapmak icabettir.

32 nci maddenin mevzu bahis ikinci fıkrası ise 43 ve 44. ncü maddelerin ayrıca cezalandırdığı haller müstesna defterlerinin Türkçe tutulmasını, muamelelerin en geç yapıldığının beşinci günü akşamına kadar müfredat üzere defterlere kaydedilmesini, kayıtların ay sonlarında yekûn edilmesini ve sene sonundan itibaren iki ay içinde mevcut iptidai ve mamûl maddelerle hali imalde bulunan maddelerin envanterinin yapılmasını âmir bulunmaktadır. Şu hale nazaran yukarıdaki mecburiyetlerden birine riayet olunmaması mükelleflerin senelik vergilerine % 20 zam yapılmasını icabettirdiği gibi aynı veya başka fiillerin tekrar vukuu aynı cezanın, tekerrür halinde de bir misil fazla sının tatbikini zaruri kılmaktadır. Ancak, kanunun müeyyidelere ait dokuzuncu bölümünün diğer hükümleriyle bahis konusu olan 45 nci madde hükmü karşılaştırıldığı takdirde anlaşılacaktır ki bu maddenin vazettiği ceza hükmü kanunun ihmal edilen emirleri karşısında ağır bir müeyyide mahiyetini taşımaktadır. Tâbiri aharla bu mevzuda suçla ceza arasında bir nispeti âdile yoktur. Bu sebeple tasarıya konulan hükümlerle 45 nci maddenin ihtiva ettiği cezanın matrahı senelik vergi olmaktan çıkarılmış, bu fiillerin işlendiği ayın vergisi mezkûr cezaya matrah ittihaz olunmuş ve nispet de % 20 den % 5 şe indirilmiştir.

Madde 15 : Tasarının bu maddesiyle kanunun muamele vergisinden muaf banka muameleleriyle ilgili 63 ncü maddesine eklenen 7 sayılı bir fıkra ile esasen banka muamelelerinden bulunmayan ve smai işletme iştiraklerinden doğan kârların muamele vergisinden muafiyeti sağlanmaktadır.

Madde 16 : Tasarının bu maddesiyle 82 nci maddede yapılan değiştirme munhasıran toptancı ticarethane ve mütaahhitlerin mükellefiyet dışında bırakılmalarıyla alakalıdır.

Madde 17 : Muamele Vergisi Kanununun ithalleri sırasında vergiden muaf bulunan mamullerle ilgili 89 neu maddesinin 3 ncü fıkrası gümrük ve tarife kanunları veya sair kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan eşyayı muamele vergisinden de istisna etmektedir. Tasarının bu maddesiyle sözü edilen fıkraya (benzerleri memleket içinde imal edilen maddeler hakkında bu fıkra hükmünün uygulanmamasını Bakanlar Kurulu kararlaştırabilir) şeklinde bir fıkra eklenmiş ve mümasilleri memleket içinde yapıлып muamele vergisine tâbi tutulan maddelerin himayesi imkânı temin edilmek istenilmiştir.

Madde 18 : Tatbikatta bir kısım mükellefler yurda soktukları eşyayı ya kendi araçlarıyla Türkiye'ye getirdiklerini veya bunları yine kendi ambar ve antrepolarında sakladıklarını söyleyerek nakil veya ambar antrepo ücreti ödemediklerini ve bunun neticesi olarak muamele vergisi matrahına bu neviden bir masrafın katılmaması gerektiğini ileri sürmüşler ve gümrükçe bu masraflara tekabül eden miktarın vergi matrahına katılmasına itiraz etmişlerdir.

Halbuki bu durumlarda eşyanın meselâ, mükellefin kendi antreposunda muhafaza edilmesi halinde dahi antrepo ücreti yerine antrepo işletme masrafı ödediği söz götürmez bir hakikat olduğu cihetle bu masraftan o eşyaya isabet eden miktarın mükellefçe beyan edilmemesi halinde emsaline göre hesap edilip matraha katılması zaruri ise de kanunda bu hususa dair bulunan hükümler herhangi bir itirazı önliyecek kadar kesin olmadıkları için 91 nci maddenin bu maksada göre değiştirilmesine lüzum görülmüştür.

Madde 19 : Muamele vergisi nispetiyle ilgili mucip sebepler yukarıda, imalât muamele vergisine ait izahat sırasında arz olunmuştur.

Madde 20 : Beyan edilen unsurların tetkikından sonra gerçekleştirilen muamele vergisi mevzuunda mükelleflerin noksan vergi ödemek gibi teşebbüs ve temayüllerini önlemek ve tahakkuk memurlarını da bu noktada daha çok dikkatli olmağa teşvik etmek için gümrük resminin noksan beyan edilmesi halinde tatbiki gereken ceza ve mükâfat hükümlerinin muamele vergisi hakkında da uygulanmasını sağlamak üzere 93 ncü madde yeniden tertip edilmiştir.

Madde 21 : 94 ncü madde yalnız matrah unsurları üzerinde çıkacak olan uyuşmazlıklar için eksperlere itiraz edileceğini hükme bağlamıştır. Oysa ki eşyanın mamul olup olmadığı veya herhangi bir muafiyetten faydalanıp faydalanmayacağı yönünden de ihtilâflar çıktığı görülmektedir. Bunların hepsinin ekspersiz yoluyla çözüleceğine dair maddenin yürürlükte olan şeklinde bir hüküm olmadığı için Danıştayca bazı hâdiseler hakkında 3692 sayılı kanundaki komisyonlara gidile-

ceği hususunda karar verilmektedir. Bu ayrılıkları önlemek için gümrük resmi uyumsuzluklarında olduğu gibi ithalât muamele vergisi işlemlerinde de ekspertiz yoluna gidileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 22 : Tasarımın bu maddesiyle kanunun 95 nci maddesi yeniden düzenlenmiş ve işin eksperler kuruluna sevkiyle bu kurulca karara bağlanma şekil ve şartları maddede gösterilmiştir.

Madde 23 : Mal gümrükten çıktıktan sonra yapılan tetkikler neticesinde herhangi bir sebeple yeni bir vergi farkının tahsili veya reddi bahis mevzuu olmaktadır. Kanunun yürürlükte bulunan 97 nci maddesi bu hususlara taallük etmekle beraber yanlışlıkla mükellefiyet tatbiki halini içine almamış ve yukarıda gösterilen vaziyetlerden doğan alacakların istenme ve tahsil süreleri maddenin yeni şeklinde daha acık olarak gösterilmiş ve zaman aşımı da gerek idare için ve gerek mükellef için altı ay olarak kestirilmiştir. Böylece reddiyatın bütçe üzerinde dalgalı bir tesir yapması mümkün merteye önlenmiş ve mükellef de altı ay içinde maliyetine göre malını satmış olabileceğinden red müddetinin de tahsil müddeti gibi kısaltılmasından zarar görmesi ihtimali bertaraf edilmiştir.

Geçici maddeler : Tasarımın 1 ve 3 sayılı geçici maddeleri hakkında gerekçenin başında etraflı izahat verilmiş olduğundan burada tekrarla lüzum görülmemiştir.

2 sayılı geçici madde ile kanunun yürürlüğe girmesinden sonraki intikal devresine ait mevzular hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Madde 24. : Tasarımın bu maddesi yürürlükten kaldırılan hükümleri göstermektedir. Bunlardan evvelce bahsi geçip ilga sebepleri kaydedilenler hakkında yeniden izahatta bulunmağa bittabi lüzum yoktur. Esasen maddenin kapsadığı hükümlerden bir çoğu toptancı ticarethane ve müteahhitlere ait mükellefiyetin ve götürü vergi usulünün kaldırılmasıyla kanun maddelerinde yapılması zaruri değişikliklerle ilgilidir.

Kaldırılan hükümler arasında bulunup yukarıda temas edilmeyen hükümlerden biri de 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 9 ncu fıkrasının A ve B bentlerindeki muafiyetlerden ancak teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sını müesseselerin faydalanacağına dair olan kayıttır.

Bilindiği gibi 1055 sayılı Teşviki Sanayi Kanunu, 44 ncu maddesindeki hüküm gereğince 1 Haziran 1942 de kendiliğinden yürürlükten kalkmıştır. Bu sebeple Muamele Vergisi Kanununun bu kanunla ilgili şartları da bu tarihten itibaren ortadan kalkmış olduğundan sözü edilen A ve B fıkraları o tarihtenberi uygulanmaz birer ölü hüküm olarak kalmış ve hazırlanıp defterdarlıklara gönderilen 38 seri numaralı genelge ile de bu durum açıklanmış bulunmaktadır.

Tasarıda yapılan tadille mevzuubahs muafiyetlerin Teşviki Sanayi kanuniyle olan ilgisi kaldırılmakta ve tasarı kanunlaştığı takdirde yürürlüğe gireceği tarihten itibaren diğer şartları da haiz olmak kaydıyla bütünsınai müesseselerin bu muafiyet hükümlerinden faydalanması mümkün hale gelmektedir.

Madde 25 ve 26 : Tasarımın bu maddeleri kanunun yürürlük tarihine ve yürütecek makamlara ait hükümleri muhtevlidir.



**Bursa Milletvekili Dr. M. Talât Simer ve altı arkadaşının, Muamele Vergisi Kanununun 45 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi (2/102)**

**Tarıhiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına**

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 45 nci maddesinin değiştirilmesine dair hazırlanan kanun teklifi ile gerekçesi bağlı olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasına yüksek müsaadelerini saygularımızla rica ederiz.

Bursa Milletvekilleri :

Bursa	Bursa	Bursa	Bursa	Bursa	Bursa
Dr. M. T. Simer	A Duru	Dr. R. Güran	A. M. Erhan	A. Akgüç	F. Güvendiren
İstanbul					
I. H. Utkmen					

**Gerekçe**

3843 sayılı muamele vergisi kanununun 45 nci maddesi, bir kaçakçılık kasit ve niyetine makrun olmıyarak sadece kanunda gösterilen şekillere göre riayette ihmal gösterilen hallerde Müessesenin bir yıllık muamele vergisine % 20 nispetinde ceza zammı yapılmasını âmir bulunmaktadır. Zâhirde hafif gibi görünen bu zam, işlenen suçla hiç mütenasip olmadığından tabrikatta çok aykırı sonuçlar vermektedir. Bu yüzden kanun hükmü, ihmalkârlıkları önleyecek yerde; adeta kaçakçılığa teşvik edici bir mahiyet göstermektedir. Bunu bir misalle açıklamak isteriz. Şöyleki:

Bir sınai müessese, yılın birinci ayında faraza, iki yüz liralık bir satış yapmış ve bunun faturasını defterine kanununun 32 nci maddesiyle belirtilmiş olan beş günlük müddet içinde kaydetmiyerek bu müddeti bir kaç gün veya daha uzun bir müddet geçirdikten sonra ve fakat Maliyenin kontrolundan evvel defterine kaydedüp vergisini vermiş olsa, bu ihmalkârlığının cezası olarak yılın sonuna kadar ödeyeceği bütün muamele vergilerine, 45 nci madde hükmüne göre % 20 ceza zammı yapılması icap etmektedir. Bu Müessesenin bir yılda iki yüz bin lira muamele vergisi ödediği farz olunursa, bu faturanın defteri geç kaydedilmesinden dolayı 40.000 lira ceza ile tecziyesi gerekmekte ve yıllık muamele vergisi miktarı ne kadar çoğalırca ceza da okadar ağırlaşmaktadır. Halbuki bu Müessese aynı faturayı defterine hiç kaydetmemiş olsaydı, kanununun 43 nci maddesi hükmüne göre, ceza olarak sadece mezkûr fatura ile yapılmış olan satıştan almacağı muamele vergisinin iki katını ödemeğe mecbur kalacaktı ki misalimize göre bu ceza 60 liradan ibaret bulunmaktadır.

Şu halde her hangi bir muamelesini kanuni müddet içinde defterine geçirememiş olan bir mükellefin, bu faturayı hiç kayd etmiyerek vergiyi kaçırmayı iyi niyetle hareket edip geç de olsa defterine kayd ve vergisini vermesine müreccah bir hale gelmiş olmaktadır .

Bu itibarla muamele vergisi kanununun bu maddesinin adilâne bir şekle sokmak maksadiyle işbu kanun teklifi yapılmıştır. Teklif edilen zamlar, yapılan ihmalkârlıkla mütenasip olacak hadlere tahdid edilmiş ve maddenin şumulüne giren fiiller daha açık olarak belirtilmiştir.

Kanunun halen pek ağır olan hükmü yüzünden ufak ihmalkârlıklar dolayısıyla bir çok sınai müesseseler mühim mikdarlarda cezalara mâruz kalmışlardır. İşlendiği zamanın kanununa göre, sonradan çıkan kanun suçunun lehine olduğu takdirde son kanunun uygulanması genel hukuk esaslarından olmasına göre, yeni hükmünün, henüz vergi zamları - tamamen tahsil edilmemiş olan - mükellefler hakkında da uygulanmasına imkân verilmesi maksadile bir de geçici madde eklenmiştir.

BURSA MİLLETVEKİLİ Dr. M. TALÂT SİMER'İN TEKLİFİ

Muamele Vergisi Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

Madde 1. — 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 45 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

43 ve 44 ncü maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere muameleleri defterlere 32 nci maddede gösterilen beş günden geç olarak kaydedilmiş veyahut müfredatlı veya kazıntısız olarak geçirilmemiş olması hallerinde sınıai müesseselerde yalnız bu fiillerin işlendiği ayların muamele vergisine amele vergilerine % 5 ve diğer mükelleflerde de yıllık muamele vergisine bu fiillerin işlendiği her ay için binde beş nispetinde zam yapılır.

Ay ve yıl sonu yekûnlarının beş gün içinde yapılmamış olması halinde sınıai müesseselerin o aya (Yıl sonu yekûnu yapılmamış ise son aya) ait vergileri % 1 ve diğer mükelleflerin yıllık vergileri binde bir zamma tâbi tutulur. Şu kadar ki, bu zam yüz liradan aşakı olamaz.

Yıl sonundan itibaren iki ay içinde mevcutlarının envanterini 32 nci maddenin tarifine uygun olarak yapmamış bulunan mükelleflerin yıllık vergilerine % 5 zam olunur.

Geçici madde — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 3843 sayılı kanunun 45 nci maddesine temas eden fiiller dolayısıyla şimdiye kadar tahakkuk ettirilip te henüz tamamen tahsil edilmemiş olan vergi zamları da birinci madde hükmüne göre düzeltilir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

**Ekonomi Komisyonu raporu**

*T. B. M. M.*

*Ekonomi Komisyonu*

*Esas No. 1/576 - 2/102*

*Karar No. 16*

25 . V . 1946

**Yüksek Başkanlığa**

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisi ile birleştirilmesine taallûk edip Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve 18 . IV . 1946 tarihli ve 71 - 466/6/1077 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla Büyük Meclise sevki kararlaştırılarak komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ile gerekçesi Maliye ve Ekonomi Bakanlıkları temsilcileri hazır buldukları halde incelendi. Adı geçen Bakanlıklar temsilcileriyle yapılan tamamlayıcı açıklamalar dinlendi.

Muamele ve istihlâk vergilerinin birleştirilmesinden beklenen faydaları sağlamak, 4843 numaralı kanunun uygulanmasında görülen ve vergi ödeyicilerini sıkan ve ihtilâflara yol açan sakatlıkları gidermek, tek nispet esasına da-

yanan muamele vergisinde gıda maddeleriyle diğer mamulleri ayrı ayrı ve gıda maddeleri lehinde olmak üzere nispetlere tâbi tutmak, memleket dışına çıkarılan mamullerin muamele vergisinden muaflığını sağlayan 26 ncı ve memleket içinde yapılan şekerli maddeler muaflığına ait 12 nci madde hükümlerini tekrar yürürlüğe sokmak gibi esaslı değişiklikler yaratmayı ve ceza hükümlerinde vergi yükümlülükleri lehine hafifletmeler yapmayı hedef tutan ve halen hüküm süren fiyat seviyeleri üzerinden hesap edildiği takdirde dahi Hazine gelirinde önemli bir eksiğe sebep olması aşikâr bulunduğu halde kanun hükümlerinin uygulanmasında devam eden aksaklıkların ortadan kaldırılması ve şekil zorluklarını enaz hadde indirmek yoluyla vergiye karşı mukavemeti bertaraf etmek ve ceza hükümlerini Adalet ruhunu incitmiyecek bir

şekle sokmak, sınıai teşebbüslerin gelişmesini ve ihracatın kolaylaştırılmasını sağlamakta menfaat arıyan ekonomik anlayışa ön safta yer vermek gibi takdire değer mülahazalarla hazırlandığı anlaşılan tasarı memnunlukla karşılandı ve maddelerin konuşulmasına geçildi. Aynı zamanda Muamele Vergisi Kanununun 45 nci maddesinde değişiklik yapılması hakkında Bursa Milletvekili Dr. M. Talât ve altı arkadaşları tarafından verilen önerge de incelenmeğe mevzu oldu. Bu önergenin hedef tuttuğu değişiklik Hükümet tasarısı içinde düşünülen değişiklik sırasında ve bir arada mütalâa olunması kararlaştırıldı.

**Madde 1 :** Vergiden istisnaları teklif olunan maddeler arasına her türlü tütsülenmiş ve tuzlanmış balıklarla, sebze ve meyva konservelelerinin şekerli maddelerinin, öğütülmüş veya kırılmış palamutun sokulması Komisyonumuzca uygun görülmüş ve Maliye Bakanlığı mümesillerinin de beraberliğiyle adı geçen maddeler eklenmiştir.

**Madde 2. :** Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Madde 3, 4, 5, 6, 7. :** Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Madde 8. :** A, B, C fıkraları Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

D fıkrasının başına anlayışta açıklık sağlanmaması kastiyle «Sınıai mamullerin» ilâvesi yapılmıştır. Aynı zamanda mamullerin ve motörlü nakil vasıtalarının kırılan veya bozulan aletlerinin çıkarılıp yerlerine mamül yedek parçaların takılmasını tamir anlamı dışında bırakmak kastiyle işbu fıkra içinde geçen tamir kelimesinden sonra parentez içindeki kısım eklenmiştir.

**Madde 9. :** Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Madde 10. :** Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Madde 11. :** Bir toptancı kelimesi eklenerek aynen kabul edilmiştir.

**Madde 12, 13 :** Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Madde 14 :** Hükümet teklifi ile Bursa Milletvekili Dr. Talât ve altı arkadaşlarının hazırladıkları tasarı hükümleri birleştirilerek ve Komisyonca gerekli görülen değişiklikler yapılarak madde yeniden yazılmıştır. Bu suretle ceza hadleriyle iş eksikliği arasındaki nispet

adalet esasına uygun hale getirilmiştir.

**Madde 15 :** Bankaların sınıai teşebbüslerden sağladıkları kârların muamele vergisinden istisnasına taallük eden teklif aynen kabul olundu. Bu madde üzerinde yapılan konuşmalardan anlaşılmıştır ki teklifin sevki başlıca iki sebebe dayanmaktadır.

Birinci sebep : Sınıai teşebbüslerde mamuller üzerinden esasen muamele vergisi alınmaktadır. Böyle olunca bankaların aynı mevzudan aldıkları kârı da muamele vergisine tâbi tutmakla bir tekerrür yaratılmaktadır. Teklif olunan istisna fıkrası ile tekerrür ortadan kaldırılmış olacaktır.

İkinci sebep : Bankaların doğrudan doğruya veya vasıtalı olarak sınıai teşebbüslerle âlâkalanmaları yurtda sınıai hamleyi ve ekonomik gelişmeyi kolaylaştıracaktır. Bu itibarla da istisna teklifinin sevkinde fayda mülahaza olunmuştur.

Bilhassa ikinci sebebi hareket noktası yapınca bankaların ticari teşebbüslerden aldıkları kârların da muamele vergisine tâbi tutulmaması Komisyonumuzca üzerinde durulmağa değer bir konu olarak mütalâa edilmiştir.

Gerçekten bankaların ticari teşebbüslerde bulunmaları veya ticari teşebbüslere katılmaları yurdun ticari sahada muhtaç olduğu inkişaf şartlarını tahakkuk ettirmek bakımından gerekli ve yerinde bir hareket olur. Diğer taraftan bankalar ve güdümlerinde ilgili oldukları kurumlar Hazine geliri için tam ve kâmil olarak faydalanılması mümkün olan en selâmetli ve sıhhatli kaynaklardır.

Hal böyle iken bankaların ticari sahada elde edecekleri kârın muamele vergisine tâbi tutulması, emin gelir kaynağı olan bu müesseselerin hususi şirketlere veya ferdi teşebbüslere karşı yüzde on nispetinde fazla vergi ile mükellef tutulmaları ve bu halin böylece devam ettirilmesi bir sakatlık belirtisi halinde göze çarpmaktadır. Bu mevzuda mütalâası dinlenen Ticaret Bakanlığı temsilcisinin yaptığı açıklama Komisyonumuzu tatmin edememiştir. Temsilcinin açıklamasından anlaşılan şudur ki; bankaların ticari sahada teşebbüs almaları veya vâkı teşebbüsleri desteklemeleri esas itibarıyla istenilen gelişmenin husulünü kolaylaştırır ve arzu edilmeğe değer görülür, hattâ it-

halât ve ihracat hareketlerini desteklemek amacıyla kurulması düşünülen bankanın gerekli ahvalde doğrudan doğruya ithalât ve ihracat teşebbüslerine girişebilmesi için statüsüne bu mevzuda yetki veren hükümlerin konulması da düşünülmüş bulunmaktadır.

Ancak bankaların ticari kazançları muamele vergisinden muaf tutulduğu ve Devlet sermayesine dayanan bankalarda bu yola girdikleri takdirde fiilî bir ticaret inhisarının kurulmasından endişe edildiği için smai teşebbüsler neticesinde elde edilecek kazançlara ticari sahadan geleceklerin de eklenmesi talebinde bulunulmamıştır. Yukarıdaki çerçeve içinde hülâsa edilebilen Ticaret Bakanlığı görüşü;

Çeşitli ekonomik şartları, umumi faiz politikasının ve bu yüzden bankaların iktisadi vazifelerinin ifasında hâsıl olan, bir bakımdan zaruret sevkine dayanan istikamet yanlışlıklarını hep bir arada mütalâa etmemiş olmaktan doğan, ihtiyaca ve realiteye uygunluk arz etmeyen bir görüş olarak tecelli etmektedir. Bu itibarla adı geçen bakanlığın daha esaslı bir alâka ile bu konuyu incelemesi komisyonumuzca temenniye lâyık görülmüş, Hükümet teklifi aynen kabul olunmuştur.

Madde 16. : Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 17. : Bu madde ile istenilen değişiklik teklifin tamamen aksine olarak kabul edilmiş ve Muamele Vergisi Kanununun 89 neu maddesinin üçüncü fıkrası Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarının da iştirak ettikleri esas dâhilinde yeniden tanzim olunmuştur. Gerçekten Hükümet teklifinde; benzerleri memleket içinde imal edilen ve muamele vergisine tâbi tutulan maddeler hakkındaki hükmün, dışardan getirilmesi ve yurda sokulması halinde gümrük resminden muafiyet dolayısıyla muamele vergisinden istisna edilenlere de teşmil olunması istenmekte idi. Bu isteyiş evvelairde bir vergi mükellefiyeti tesisi mahiyetini taşımakta, diğer taraftan müstehlik yükünü arttırma yoluyla başvurulmuş bir koruma tedbiri olarak göze çarpmakta bulunduğu için uzun tartışmalara sebep olmuş ve konuşmalar yapılan değişiklikle sonuçlanmıştır.

Madde 18 19, 20, 21. : Hükümet teklifi ay-

nen kabul edilmiştir.

Madde 22. : Hükümet teklifinde muamele vergisinin tahakkukunda karşı yapılan itirazlarda Tekel Bakanlığınca evrakın tekenamül ettirilmesi ve ekisperler kuruluna gönderilmesi behirli bir müddetle hudutlandırılmamıştır. Bu maddede maksadı sağlayan değişiklik yapılmıştır.

Madde 23. : İkinci fıkrada vuzuh sağlamak kastini taşıyan değişiklik ile kabul edilmiştir.

Geçici madde 1 : Bir kelime değişikliğiyle kabul edilmiştir.

Geçici madde 4. : 14 neu maddede yapılan değişiklik dolayısıyla Bursa Milletvekili Dr. Talât ve altı arkadaşlarının teklifleri veçhile işbu geçici madde Komisyonumuzca eklenmiştir.

Madde 24 : Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

Madde 25 : Muafiyet ve ceza hükümlerinde yapılan değişikliklerin derhal yürürlüğe girmesini sağlamak kastıyla madde yeniden yazılmıştır.

Madde 26 : Hükümet teklifi aynen kabul olunmuştur.

Havalesi veçhile Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Komisyonu Başkanı N.	Sözcü
Çankırı	Çankırı
A. İnan	A. İnan
Kâtip	
İçel	Afyon K.
Ş. Tugay	B. Türker
İmzada bulunmadı	Ankara
Ankara	H. O. Bekata
M. Eriş	Aydın
İmzada bulunmadı	M. Kayaoğlu
Elâzığ	Dr. M. Germen
H. Kişioğlu	İzmir
İmzada bulunmadı	B. Kaleli
İstanbul	A. H. Denizmen
F. Hamal	İzmir
Konya	B. Arıman
H. Dikmen	S. Epikmen
İmzada bulunmadı	Malatya
Zonguldak	Trabzon
A. R. İncelemdaroğlu	T. Göksel
İmzada bulunmadı	İmzada bulunmadı
Zonguldak	Zonguldak
A. R. İncelemdaroğlu	Ş. Tamsan
İmzada bulunmadı	

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu.

Esas No. 1/576, 2/102

Karar No. 21

27. V. 1946

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Başkanlığın 24 Nisan 1946 günlü ve 71 - 466/6 - 1077 sayılı yazılarına bağlı olarak Maliye Bakanlığınca hazırlanan, Büyük Millet Meclisine sunulan ve havalesi gereğince Komisyonumuza gelmiş olan (3843 sayılı Muamele vergisi kanununda değişiklik yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlak vergisinin muamele vergisiyle birleştirilmesine dair kanun tasarısı) ilgili Bakanlıkların temsilcilerinin bulunmalarıyla incelendi. Bu münasebetle :

Bu gibi önemli ve halkımıza çok kısmen ilgilendiren mali kanunlarda esaslı değişiklikler yapan tasarıların; mükelleflerin kolaylıkla durumlarını bilmek ve daha evvelki kanunları; ve değişikliklerini aramak zorunda bırakılmamak bakımından esaslı değişiklikleri içine alan tam metin halinde Yüksek Meclise getirilmesi temenniye lâyık görülmüştür.

Bu tasarı ile istihlak vergisinin muamele vergisi ile birleştirilmesi gerek tatbikat ve gerek vergi ödeyeceklerin görecekları kolaylık bakımından çok yerinde bir teklif olduğu anlaşılmış ve bu hususta Komisyonumuzdan önce tasarıyı inceleyen Ekonomi Komisyonunun görüşlerine katılarak :

1. — 3843 sayılı kanunun 9'ncü maddesinin 12'nci fıkrasında vergiden müstesnalardan sayan bu tasarıyı birinci maddesindeki mamuller arasına (Jambon) eklenmesine;

2'nci maddenin aynen

2. — 3'ncü madde sonunda parantez içindeki (Yalnız bu işlerinden dolayı) ibaresinin daha açıklanmış olmak bakımından (muafiyeti yalnız montaj ve tamir işlerine mahsusdur) şeklinde yazılmasına;

4'ncü maddenin aynen,

3. — 5'nci maddenin sonuna içinde bulunduğumuz şartlar gözönüne alınarak (ve 26'nci maddedeki altı ay süre bir yıla) fıkrasının eklenmesine;

6, 7 ve 8'nci maddelerin aynen.

4. — Bu tasarıda 9'ncü madde olarak gösterilen 19'ncü maddenin 2'nci fıkrasındaki vasati hesapların yapılmasında (sınai müessesenin o ay içinde benzeri mamullerden teslim ettiği bulunmadığı takdirde vasatinin hesabında 4 aya kadar (4 ay dâhil) önce gelen teslim esas tutulur) suretinde değiştirilmesine;

5. — 22'nci maddeyi değiştiren 10'ncü maddede de 1 No. ile mamüllerin esas ve navini gösteren gıda maddelerinin sonuna (ve benzerleri) kelimesinin eklenmesine ve 2 No. ile diğer mamüllerin altındaki ambalajın vergiye tâbi tutulması doğru görülünceye kadar çıkarılmasına;

11; 12; 13; 14; 15; 16; 17 ve 18'nci maddelerin aynen;

6. — 92'nci maddeyi değiştiren 19'ncü maddede 11 No. altındaki gıda maddeleri sayısı sonuna (benzerleri) kelimesinin eklenmesine, 20; 21; 22'nci maddelerin aynen;

7. — 97'nci maddeyi değiştiren 23'ncü maddenin ilk fıkrası üzerinde önemle duran komisyonumuz tahakkuka esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde değer ve masrafların yanlış gösterilmesi yüzünden hiç alınmamış veya noksan alınmış muamele vergilerinin malın gümrükten geçirildiği tarihten itibaren altı ay içinde istenilmesini istediği yasanın malın derhal satışa arz etme mecburiyeti bakımından doğru bulunmaması, bu eibetin gümrük giriş Tarife Kanunumuz yeni şeklinin Yüksek Meclis komisyonlarında incelenmesi sırasında itihlâkının mecburiyetine meydan vermeyecek bir esasa beraberle bağlanması kaydıyla 3 aya indirilmesine ve karşılıklı bulunmasına bakılmayarak fazla ve yersiz alınmaların ise teklif ve hile görüstenilmesinin altı ay olarak kalmasına;

8. — 25'nci maddeye bu kanunun 17'nci maddesiyle 3843 sayılı kanunun 9'ncü maddesinin A ve B bentlerindeki hükümlerin yayım tarihinden muteber olacaktır arzına alınması Ekonomik Bakanlığın temsilcinin teklifi üzerine muvafık görülerek kabulüne ve geçici 4'ncü madde

ile 14 ncü maddede gözönüne alınan Bursa Millet Vekili Dr. Talât ve arkadaşlarının teklifleriyle birlikte havalesi gereğince Maliye Komisyonuna gönderilmek üzere yüksek başkanlığa sunulmasına karar verildi.

Ticaret Ko. Başkanı Bu sözcü Kâtip  
Bilecik Ankara Ankara  
K. Gülek A. Çubukçu A. Çubukçu

Diyarbakır Konya Muş  
K. Şedele N. H. Onat K. Kotan  
Niğde Siird Trabzon  
H. Ulusoy E. Kılıçcıoğlu I. Yavuz  
Yozgad  
Z. Arkant

### Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/576,2/102

Karar No. 33

29 . V . 1946

### Yüksek Başkanlığa

3843 sayılı Muamele vergisi kanunu ve eklerinde değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisine birleştirilmesine dair olarak Maliye Bakanlığınca hazırlanan, Yüksek Başbakanlığın 24/4/1946 günlü ve 71 - 466/6/1077 sayılı yazısı ile Büyük Meclise sunulan ve komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ile gerekçesi Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanlıklarının temsilcileri de hazır buldukları halde incelendi:

Sözü edilen kanun tasarısı kıymet esasına dayanan muamele vergisile sıklet esasına dayanan istihlâk vergilerini birleştirmek ve geniş halk yığınlarının vazgeçilmez gıda maddeleri evvelce esasen istihlâk vergisine de tâbi bulunan diğer maddeleri ayrı nisbetler üzerinden yalnız muamele vergisine tâbi tutmak gibi Vasıtalı vergiler mevzuatımızda esaslı bir değişiklik yapılmaktadır.

İstihlâk vergisinin kaldırılması suretile yapılan bu değişiklik sebebiyle hasıl olacak 21 milyon lira raddesindeki eksilme fevkâlade halin devamı müddetiyle kayıtlı olmak üzere, evvelce istihlâk vergisine tâbi bulunan maddelerin % 3 bir fazlalıkla, bu türlü mamuller için normal devirlerde uygulanacak % 15 nispeti yerine % 18 nispetinin uygulanması ile kısmen karşılanmak istenmiştir.

Bu tasarı ile bu gün yürürlükte bulunan kanunla esasen muamele vergisinden muaf tutulan

maddelere bir çok yenileri eklenmiş, ihraç olunan mamullerle ilgili olup fevkâlade halin devam müddetince tecil edilmiş bulunan muafiyet hükmü yürürlüğe iade edilmiş, küçük san'at muafiyetini mükellef aleyhine tahdit eden marka kullanmama mecburiyeti kaldırılmış, bankaların sanai işletmelerden doğan kârları vergiden istisna edilmiş, toptancı tüccar ve mütaahhitlerle bunların filyal şube ve satış mağazalarına ait mükellefiyet tamamiyle kaldırılmış bulunmaktadır

Bundan başka vergi ödevini yerine getirme yolunda küçük mükellefin mukavemetini artıran ve ceza hükümlerinin uygulanmasını gerektiren güçlükler kaldırıldığı gibi 3843 sayılı kanunun 45 nci maddesi ile konulan ağır müeyyide de gene mükellefler lehine olarak tadil edilmiştir. Aynı zamanda sözü edilen 45 nci maddenin değiştirilmesi hakkında Bursa Milletvekili Dr. Talât ve 6 arkadaşı tarafından verilen önerge de gözönünde bulundurulmuş ve yeni madde **Ekonomi Komisyonunda** iki tasarruun birleştirilmesi suretiyle kaleme alınmıştır.

Tasarının umumi esaslarında mutabık kalan komisyonumuz, Muamele Vergisi Kanununda götürü esas tamamen terkedildiği halde 4307 sayılı kanunla devam ettirilen bu esasın büsbütün kaldırılmasını ve esasen muamele vergisinden muaf bulunan nebati yağ imalatının Millî Korunma Kanununun yürürlükten kalkmasını beklemekten doğacak ilk fırsatta aynen veya nak-

den teklif edilmekte olan bu mamullerin muafiyetinin iadesini temenni değer görmektedir.

Maddelerde yapılan değişiklikler aşağıda gösterilmiştir:

1. — Tasarının Ekonomi Komisyonunca genişletilerek değiştirilen birinci maddesindeki, muamele vergisinden muafıhı kabul edilen mamuller arasında, geniş halk kütlesinin gıda maddesi olan tahinle tahin helvası ve deri sanayiinde palamut unu ve kırığı gibi önemli birer yardımcı madde olarak kullanılan çam kabuğu kırığı, sumak ve mazi da katılmış ve 3843 sayılı kanunun 9 ncu maddesinin 12 nci fıkrası yeniden düzenlenmiştir.

2. — Tasarının ikinci maddesi ile D. D. T. ye verilen muafık, sıtma mücadelemizde azımsanmayacak bir yeri bulunan filit cinsinden diğer haşarat öldürücü maddeleri de içine alacak şekilde genişletilmiş ve bunların Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından müştereken tesbit ve ilân edileceği hükme bağlanmıştır.

3. — Tasarının Ekonomi ve Ticaret Komisyonlarınca değiştirilen 10 ncu maddesindeki gıda maddeleri arasında sayılan tahin, muafığa almadığından bu maddeden çıkarılmış ve Hükümetin teklifindeki (iç ve dış ambalajlarda vergi nispeti mamulün tâbi olduğu nispettir) şeklindeki kayıt lüzumlu bulunmuş ve madde metnine yeniden alınmıştır.

4. — Tasarının 22 nci maddesi ile değiştirilen ve 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 95 nci maddesi olarak kabul edilen metinde ( . . . yukarıda sözü edilen 30 ncu maddenin usulleri dairesinde . . . ) ibaresi bulunduğu halde ne bu metnin yukarı kısmında, ne de tasarının 21 nci maddesi ile değiştirilen 94 ncü madde metninde 30 ncu maddeden bahsedilmemiş olduğundan sözü edilen ibarenin atfı açık kalmaktadır. Bu boşluğu doldurmak ve 94 ncü maddeye daha kesin bir ifade vermek maksadı ile tasarının 21 nci maddesi ile değiştirilen

3843 sayılı kanunun 94 ncü maddesinin 1 nci fıkrasındaki ( . . . sekiz gün içinde) ibaresinden sonra (Gümrük Tarife Kanununun 30 ncu maddesinde yazılı eksperler heyetine) ibaresi maddenin metnine ilâve edilmiştir.

5. — Tasarının 24 ncü maddesi ile kaldırılan hükümler arasında, 3843 sayılı kanunun 12 nci maddesindeki küçük sanat muafılığından faydalanacak müesseselerin birer muafiyet karnesi almalarıyla ilgili mecburiyet ve müeyyidesine ait 41 ve 52 nci maddeleri de bulduğundan, tasarının yürürlüğe girdiği tarihte, bu mecburiyet ve müeyyide gereğince salınmış olup da henüz tahsil edilmemiş vergiler varsa bunların da, tasarı ile değiştirilen 45 nci madde gereğince evvelce salınmış ve henüz tahsil edilmemiş ceza zamları için kabul edilen prensibe uygun olarak alınmasını sağlamak maksadıyla tasarıya geçici 5 nci madde eklenmiş ve bu hükmün de kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanması için Ticaret Komisyonunca değiştirilen 25 nci maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.

6. — Bundan başka 3843 sayılı kanunun tasarısı ile kısmen değiştirilen madde veya fıkraları yapılan değişiklikleri de muhtevi olmak üzere tam olarak yazılmıştır.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Ko.

Başkanı Y.  
İzmir

Ş. Adalan  
Afyon K.

İ. H. Baltacıoğlu  
Antalya

Dr. G. Kahraman  
İzmir

S. Dikmen

Malatya

M. N. Zabcı

Sözcü  
İzmir

Ş. Adalan

H. T. Dağlıoğlu

Bursa

Dr. R. Güran

Kastamonu

H. Çelen

Süird

S. Tuncay

**Bütçe Komisyonu raporu**

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/576 - 2/102

Kanar No. 117

**Yüksek Başkanlığa**

Muamele vergisi kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan İstihlâk vergilerinin muamele vergisiyle birleştirilmesine dair Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 6/1077 sayılı ve 24 . IV . 1946 tarihli yazısıyla yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı ile Muamele vergisi kanununun 45 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Bursa Milletvekili Dr. Talat Simer ve altı arkadaşı tarafından Yüksek Meclise sunulan kanun teklifi Ekonomi, Ticaret ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza verilmekle ilgili Bakanlık temsilcileri hazır oldukları halde incelendi.

Memleket içinde yapılan veya dışarıdan yurda sokulan mamûl maddeler kıymetleri üzerinde muamele vergisine ve ayrıca sikketleri üzerinden de istihlâk vergisine tâbi bulunmaktadır. Tasarı istihlâk vergisini kaldırarak yalnız muamele vergisi almak ve fakat istihlâk vergisinin kaldırılması yüzünden Hazine gelirlerinde hâsıl olacak eksikliği kısmen olsun karşılayabilmek için bu gün her iki verginin mamul madde kıymetine göre baliğ olduğu miktardan çok aşağı miktarda olmak üzere kısmî mamul maddelerin muamele vergisi nispetlerini artırmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu esas maksatla beraber muamele vergisi kanununun vergi ödevlilerine ağır gelmekte olan hükümlerini kaldırmak ve basitleştirmek, toptancı ticarethanelerle mütaahhitlerden ve fiyâl, şube ve satış mağazalarından alınan muamele vergilerini kaldırmak, olağanüstü durum dolayısıyla uygulanması durdurulmuş olan ihracat muaflığını yeniden yürürlüğe koymak ve bir çok maddeleri de muamele vergisinden muaf kılmak, gıda maddelerinden alınan verginin nispetini hafifletmek gibi maksatlar da takip edilmektedir.

Bu suretle istihlâk vergisinin kaldırılması, yeniden bir çok mamûl maddelerin vergiden muaf tutulması Bakanların iştirakleri bulunan ortaklıklardan aldıkları kârların vergi dışın-

da bırakılması dolayısıyla Hazine gelirlerinden hâsıl olacak noksanlık (24 918 000) liraya yükselmekte olup bunun yarısı, gıda maddeleri dışında kalan ve hâlen kıymete nazaran % 4 den 15 e kadar değişen miktarda istihlâk vergisine tâbi bulunan mamul maddelerin muamele vergisi nispetlerine % 3 miktarında zam yapılmak suretiyle karşılanacağı, diğer yarısının da vergi hafifletilmesinden doğacak fazla istihlâk ile telâfi edileceği komisyonumuzda yapılan açıklamalardan anlaşılmıştır.

Komisyonumuzun 1945 yılı Bütçe raporunda Muamele ve istihlâk vergilerinin birleştirilmesi hakkında arzylediği bir temenniye de yerine getiren ve vergi ödevlileri lehine bir çok hafifletici ve basitleştirici değişiklikleri ihtiva eden tasarı komisyonumuzca memnuniyetle karşılanmış ve Hükümetçe bu hususta gösterilen alâka ve duyarlık takdire değer bulunmuştur. İstihlâk vergisiyle toptancı ticarethane, fiyâl ve şube ve satış mağazalarından alınmakta olan Muamele Vergisinin kaldırılmasına ilişkin olan hükümleri 1 Ocak 1947 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği cihetle ve Muamele vergisinden muaf kılan maddelerden hâsıl olacak gelir eksikliğinin de bugüne kadar muamele vergilerinde elde edilmiş olan fazlalıkla karşılanmış bulunduğu dan tasarının kabulü 1946 yılı bütçe gelirleri üzerinde bir tesiri olmayacağı ve ilerdeki yıllarda vergi hafifletmelerinden hâsıl olacak istihlâk fazlalıklarının da gelir eksikliğini karşılayacağı hakkındaki görüşe komisyonumuzca da iştirak edilmiştir.

Halen bütçemize 140 milyon liraya yakın gelir sağlayan Muamele vergisi sanayi istihlâk üzerinden alınan ve bütün sanayi istihsale şâmil bulunan genel bir istihlâk vergisi olup bu nevi vergilerin bütün mahzurlarına malik bulunmaktadır. Bilhassa memleketimizin özel durumu bakımından geçimi dar olan halk yığınlarının zaruri ihtiyaçlarına cevap veren ve daha ziyade iptidai mahiyette bulunan sanatların vergiden



muaf tutulması zarureti, rasyonel çalışan ve büyük istihlal yapan sanayii bazen ciddi surette haksız rakabetlere mâruz bırakmakta ve bunun neticesinde vergiden kaçınmak için parçalamaya sevketmekte olması sanayiini yeni kurmakta olan memleketimiz için üzerinde önemle durulmaya değer bir konu teşkil etmektedir.

Öteyandan, şimdiye kadar tek nispet üzerinden alınmakta olan muamele vergisi tasarıda, gıda maddeleri için daha hafif olmak üzere iki nispete ayrılmış ve bu nispetler normal zamanlar için gıda maddelerinde % 10 ve diğer mamullerde de % 15 olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bu şekilde nispetin ikiye ayrılması bu konuda başlı başına bir ilerleme sayılabilirse de bu çeşit istihlak vergilerinin geliri az olan halkın zaruri ihtiyaçlarını karşılayan maddeler dışında kalan ve icabında istihlakinin azaltılması veya vazgeçilebilmesi mümkün olan maddeler üzerine konulmasına ve nispetinin de % 5 i geçmemesine itina edilmekte olması bakımlarından, bu konuda da daha ileri adımlar atılması gerekmektedir.

Bu konular üzerinde önemli tartışmalarda bulunan Komisyonumuz Maliye Bakanının bu husustaki düşüncelerini ve açıklamalarını dinlemiş ve Hükümetçe bu konuların gözönünde tutulmakta olduğu, teklif edilmiş olan gelir vergisi tasarısı kanunlaştığı ve beklenen geliri sağladığı takdirde muamele vergisi üzerinde de gerekli hafifletmelere doğru gidilmesi ve nispetlerin yavaş yavaş normal ve mutedil sayılacak hadlere irca olunması esasının derpiş edilmiş bulunduğu hakkındaki beyanını yeter görmekle beraber gıda maddeleri dışında kalan mamullerden normal zamanlarda % 15 nispetinde vergi alınmasını yerinde bulmuyarak Maliye Bakanının da muvafakatiyle bu nispeti ilk fırsatta daha aşağı hadde indirilmek kaydıyla % 12,5 olarak tesbit eylemiştir. Bundan başka, yüz yılların ihmali yüzünden bakımsız kalan ve baştan başa bayındırılmağa muhtaç bulunan yurdumuzdaki inşa faaliyetlerini hızlandırmak amacıyla inşa malzemesinin mümkün olduğu kadar ucuza maledilmesi lüzumuna kani bulunan Komisyonumuz bu malzemenin başlıcalarını teşkil eden çimento, tahta ve kalas, çivi çubuk halinde veya profilli demirlerden alınan muamele vergisinin de tasarıda tesbit edilmiş olan en aşağı nispet üzerinden alınmasını muvafık bul-

muş ve Maliye Bakanı da bu düşünceye katılmıştır.

Ekonomi ve Maliye komisyonlarımızca tasarı üzerinde yapılan değişiklikler Komisyonumuzca da aynıyle kabul edilmiş ve Bursa Milletvekili Dr. Talât Simer ve arkadaşlarının Muamele Vergisi Kanununun 45 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki tekliflerinin Ekonomi Komisyonunca tasarı ile birleştirilmesine dair olan kararına Komisyonumuzca da iştirak olunmuştur.

Yazılış tarzı üzerindeki lüzeltmelerle başka tasarıda yapılan değişiklikler aşağıda gösterilmiştir:

1. — Toptancı ticarethane ve mütaahhitlerle fiyalyal, şube ve satış mağazalarının muamele vergisi ödevliliği kaldırıldığına göre bu ödevliliği evvelce tesis etmiş olan 3843 sayılı kanunun ikinci maddesinin yeniden yazılması suretiyle bu cihet açıkça belirtilmesi uygun bulunmuştur.

2. — Vergiden muaf kılınan maddeler arasında 3 ncu madde ile çocukların bir gıdasını teşkil eden bisküvi ile reçel ve marmalât, krema ve kaymak katıldığı gibi bu maddeler arasında Ekonomi Komisyonunca konulmuş olan (Şekerli madde) tâbiri, maksadı daha açık olarak ifade etmek üzere (şekerlen mâmül madde) şekline çevrilmiş ve glikoz da şeker gibi ayrıca istihlak vergisine tâbi bulunluğundan bu fıkraya (glikozdan mamul madde) ler de eklenmiştir.

3. — Hayvan yemi olarak kullanılacak bütün mâmül maddelerin vergiden muaf tutulmasını sağlamak üzere bunların kanunda sayılmasından vazgeçilerek nevelerinin Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca birlikte tesbit edilmesi muvafık görülmüş ve buna ait hüküm o şekle konulmuştur.

4. — Yurdumuzda sunî kavuğuk imali hususundaki denemeleri ve bu maddenin imalini teşvik edeceği düşünülerek bu madde de vergiden istisna edilmiştir.

5. — Yabancı memleket mamullerinden olup ithalât muamele vergisinden muaf tutulmuş olan maddelerin yurt içinde eşit ve benzerleri yapıldığı ve bunlar vergiye tâbi bulunduğu takdirde dışarıdan getirilenlerin de Bakanlar Kurulu kararıyla muamele vergisine tâbi tutulabilmesini sağlamak maksadiyle hazırlanmış olan Hükümet tasarısının 17 nci maddesi Ekonomi Komisyonumuzca, bu hallerde memleket içindeki imalâtın Bakanlar Kurulu kararıyla vergiden muaf tutulması suretinde değiştirilmiştir.

Komisyonumuz eşit ve benzerleri memleket içinde yapılmakta olan yabancı mamuller muamele vergisinden muaf bulunduğu takdirde yurt içinde yapılan eşit ve benzerlerinin vergiden muaf tutulmasının çok tabii olduğunu ve bunun için ayrıca Bakanlar Kurulunun meşgul olmasına lüzum bulunmadığını, ancak Gümrük ve Tarife Kanunları ve diğer kanunlarla gümrük resminden muaf tutulmuş ve gümrük rebinden muaf olması itibariyle muamele vergisinden de muaf bulunmuş olan maddelerin çok ve çeşitli ve bunlardan önemli bir kısmının da zati mahiyette olduğunu gözönüne alarak bu hususta kanuna konulacak mutlak bir hükmün maksadı çok aşkın muaflıklara yol açabileceğini düşünmüş ve mevzuu 6 ve 7 nci maddelerle iki fıkra halinde ayrı ayrı tesbit eylemeği muvafık bulmuştur.

6 ncı madde ile verilen muaflık (Gümrük Tarife Kanununun 4 ncü maddesinde yazılı zati eşya, ev eşyası veya sanat aletleri gibi zati veya aynı kanunun 5 nci maddesinin muhtelif fıkralarıyla verilen muaflıklar gibi şarta bağlı ve geçici, veyahut 2510 sayılı İskân Kanunu ile muhacirlere verilen muaflıklar nevinden olmayarak, tamamiyle umumî ve devamlı mahiyet arzeden ve mamul madde nevi üzerine verilmiş olan gümrük resmi muaflığından faydalanan eşyaya ait bulunmaktadır.

7 nci madde ile verilen muaflık ise resmî dairelere, bunlara bağlı kurumlara veyahut resmî veya özel diğer kurumlara kanunlarla verilmiş olan gümrük resmi muaflığından faydalanan eşyadan (Belediyelere dışarıdan getirilecek etfaiye alet ve edavatı ve su boruları gibi) yurt içinde eşit ve benzerleri imal edilene verilmektedir. Bu muaflık ancak Gümrük muaflığından faydalanan daire ve kurumlara kendi ihtiyaçlarında kullanmak ve başkalarına satmamak veya devretmemek şartlarıyla ve Bakanlar kurulu kararile verilebilecektir. Bunlardan başka kurum veya şahıslar bu muaflıktan faydalanmayacaklardır.

6. — Vergiye tâbi bir işe yeniden başlayan veya işlerini bırakan veya devrende ödevliler bu durumlarını kazanç vergisi bakımından bir ay içinde gelir dairesine bildirmek mecburiyetinde oldukları halde bu süre, muamele vergisi bakımından, 3843 sayılı kanunun 37, 38 ve 39 ncü maddeleriyle 15 gün olarak tayin edilmiş

olduğundan, bu hal ödevlileri şaşırtmakta ve ekseriya hatâya düşürmektedir. Bunu önlemek için muamele vergisi kanunundaki haber verme süreleri de bir aya çıkarılmıştır.

7. — Ücret üzerinden muamele vergisine tâbi tutulacak olan işlerin Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarınca birlikte tâyinleri sırasında gözönünde bulundurulması gereken ölçüler tasarıda gösterilmemiş olduğundan bu ölçüleri de ihtiva etmek üzere 18 nci maddenin son fıkrası yeniden yazılmıştır.

8. — 3843 sayılı muamele vergisi kanununun 20 ncü maddesinde ambalaj masraflarının vergi matrahından indirilemeyeceği açıkça yazılı olup mamulün kendisi hangi nispete tâbi ise vergi matrahını teşkil eden satış bedelinin içinde dahil bulunacak olan ambalaj masrafını aynı nispete tâbi olacağı ve ayrıca tasrihe hacet bırakmayacak kadar açık bulunduğundan tasarının vergi nispetlerini beyan eden maddelerinden (İç ve dış amambalajlarda vergi nispeti mamulün tâbi olduğu nispettir.) fıkraları lüzumsuz görülerek yazılmamıştır. Kayıt ve defter formalitelerine riayetsizlik hakkında muamele vergilerine yapılacak zamların mutlak olarak bırakılması adalet mülâhazalarına ve cezadan beklenen uyarma ve ıslah etme gayelerine uygun görülmediğinden bu hallerde yapılacak zamlar mutlak bırakılmayıp fiillerin mahiyetine göre asgari ve âzami birer miktar ile hudutlandırılması muvafık bulunmuştur.

10. — İthalât muamele vergisi matrahına katılacak unsurlardan birini teşkil eden ithal priminden ne kastedildiği, 91 nci madde tadilinde açıklanmıştır.

11. — Yurda soktuğu mamul maddeleri kendi ambarlarında saklayan veya kendi araçlarıyla yurda getirilenlerden alınacak muamele vergilerinin matrahına gümrük idarelerince emsaline göre katılacak taşıma ve saklama masraflarından dolayı ödevlilerden ceza alınması adalet mülâhazasıyla telif edilemeyeceğinden bundan dolayı hâsil olan vergi farkından zam alınmayacağı 93 ncü madde tadilinde tasrih edilmiştir.

12. — Tahakkuk ettirilen ithalât muamele vergisine ilgililerin itiraz edecekleri sürenin başlangıcını tesbit edebilmek için tahakkukun bunlara tebliğ edilmesi zarurî görülmüş ve 94 ncü maddeye bu yolda hüküm konulmuş olduğu gibi itiraz edilemeyecek halleri beyan eden fık-

ranın baş tarafına (97 nci madde hükmü saklı kalmak üzere) kaydi eklenmek suretiyle mal gümrükten çıkarılmış veya vergi, ödevlinin beyanına göre tahakkuk ettirilmiş olsa bile; madde hata veya yanlış beyan hallerinde ödevliden istenilecek noksan tahakkuklara itiraz olunabileceği veya idarece fazla alınmış olan vergilerin ödevlilerce geri istenilebileceği belirtilmiştir.

13. — Kanunun yürürlüğe girmesiyle, yeneden muaflık tanınmış veya istihlâk vergileri kaldırılmış olan maddeleri imal eden smai müesseselerle toptancı ticarethane ve mütaahhillerin ve fiyal, şube ve satış mağazalarının ödevlilikleri de kalmış olacağından o tarihe kadar müşterilerden aldıkları halde henüz Hazineye vermemiş oldukları muamele ve istihlâk vergileri kendilerinde kalacaktır. Buna meydan vermemek ve Hazine adına müşterilerden almış ol-

dukları vergilerin Hazineye girmesini sağlamak üzere tasarıya geçici 6 nci madde eklenmiştir. İvedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

<b>Başkan</b>	Bu rapor Sözcüsü	Kâtip
<b>Tokad</b>	<b>İstanbul</b>	<b>İstanbul</b>
<i>H. N. Keşmir</i>	<i>I. H. Ülkümen</i>	<i>F. Öymen</i>
<b>Çanakkale</b>	<b>Giresun</b>	<b>Giresun</b>
<i>S. T. Arsal</i>	<i>M. Akkaya</i>	<i>A. Sayar</i>
« Her nevi halı işlemlerinin boyanması » muaf olduğu belirterek.		
<b>Kütahya</b>	<b>Manisa</b>	<b>Trabzon</b>
<i>H Pekcan</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>	<i>M. S. Anamur</i>
<b>Urfa</b>		<b>Yozgad</b>
<i>E. Tekeli</i>		<i>A. Sungur</i>

## HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisi ile birleştirilmesine dair kanun tasarısı*

## EKONOMİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisiyle birleştirilmesine dair kanun tasarısı*

## TİCARET KOMİSYONU

*Ticaret Komisyonunununun değişikliği*

## MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergilerinin muamele vergisi ile birleştirilmesine dair kanun tasarısı*

## BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Muamele Vergisi Kanununda değişiklikler yapılmasına ve 2731 sayılı kanun ve ekleri gereğince bazı maddelerden alınan istihlâk vergisinin muamele vergisiyle birleştirilmesine dair kanun tasarısı*

MADDE 1. — 3843 sayılı ve 28 . V . 1940 tarihli Muamele Vergisi Kanununun ikinci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Türkiye içinde imal edilen maddelerin sınai müesseseler tarafından teslimi muamele vergisine tâbidir.

MADDE 2. — Aynı kanunun 9 ncu maddesinin 9 ncu fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

A) Sanayi ve maden işlerinde ve her türlü su taşıt vasıtalarında kullanılan ve neveleri Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarının birlikte yapacakları teklif üzerine Bakanlar Kurulunca belirtilecek ve ilân edilecek olan makineler ve aletler ve bunların yedek ve yenileme parçaları, (sanayi ve maden işleriyle su taşıt vasıtalarından başka yerlerde kullanılması mümkün olanlar hakkında bu muaflığın uygulanma şekli Bakanlar Kurulunca belirtilir.)

B) Ulaştırma, yükleme ve boşaltma ve muharrik kuvvet istihsal ve nakil tesislerine gerekli olup neveleri Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarının birlikte yapacakları teklif üzerine Bakanlar Kurulunca belirtilecek ve ilân edilecek malzeme (inşaat malzemesi hariç) ve muharrik, müteharrik vasıtalar-

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

MADDE 1. — 28 . V . 1940 tarih ve 3843 sayılı kanunun 9 neu maddesinin 12 nei fıkrasıyla vergiden müstesna tutulan maddeler arasına aşağıdaki maddeler de katılmıştır:

Balıkyığı, balıkunu, balık gübresi, balıkyumurtası, havyar, pastırma, sucuk, kavurma, salam, sosis, sosison, pekmez, bulama, pestil, turşu, sirke, küspe, sopstok, kepek, meyve suyu, meyve usaresi.

MADDE 1. — 28 . V . 1940 tarih ve 3843 sayılı kanunun dokuzuncu maddesinin 12 nei fıkrasıyla vergiden müstesna tutulan maddeler arasına aşağıdaki mamüller de katılmıştır.

Balıkyığı, balıkunu, balık gübresi, balıkyumurtası, havyar her türlü tuzlanmış ve tütsülenmiş balıklar, pastırma, sucuk, kavurma, salam, sosis, sosison, pekmez, bulama, pestil, turşu, sirke, küsbe, sopstok, kepek, palamutunu ve kırığı, meyve suyu, meyve usaresi, et, sebze ve meyve konserveleri, şekerli maddeler, (% 50 ve daha fazla miktarda şeker ihtiva eden maddeler şekerli madde sayılır.)

MADDE 1. — 28 . V . 1940 tarih ve 3843 sayılı kanunun 9 neu maddesinin 12 nei fıkrasıyla vergiden müstesna tutulan maddeler arasına aşağıdaki maddeler de katılmıştır:

Balıkyığı, balıkunu, balık gübresi, balıkyumurtası, havyar, her türlü tuzlanmış ve tütsülenmiş balıklar, pastırma, sucuk, kavurma, salam, sosis, sosison, jambon, pekmez, bulama, pestil, turşu, sirke, küsbe, sopstak, kepek, palamutunu ve kırığı, meyvesuyu, meyve usaresi, et, sebze ve meyve konserveleri, şekerli maddeler (% 50 ve daha fazla miktarda şeker ihtiva eden maddeler şekerli madde sayılır).

Mal. K.

**MADDE 1. — 28 . V . 1940**  
tarih ve 3843 sayılı kanunun 9  
ncu maddesinin 12 nei fıkrası  
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

12. A) Tâkim veya teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağı, sadeyağ, yoğurt, peynir, balık konservesi, balıkyağı, balık unu, balık yumurtası, havyar, her türlü tuzlanmış ve tütsülenmiş balıklar, pastırma, sucuk, kavurma, salam, sosis, sosison, janbon, et, sebze ve meyve konserveleri, pekmez, bulama, pestil, meyve suyu ve meyve usaresi, turşu, sirke, kırılmış veya toz haline getirilmiş tuz, kavrulmuş veya öğütülmüş kahve, uzun müddet muhafazası mümkün olmayan ve satıldığı yerde istihlâki mûtat bulunan yiyecek ve içecek maddeleri, ekmek, peksimet, tahin, tahin helvası ve şekerli maddeler (% 50 ve daha fazla miktarda şeker ihtiva eden maddeler şekerli madde sayılır.)

B) Hayvan yemi olarak kullanılmak üzere un haline getirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış hububat ve bakliyat, melaz, prina, küspe, sopstok, kepek;

C) Balık gübresi, palamut unu ve kırığı, çam kabuğu kırığı, sumak, mazi.

B. K.

la bunların yedek ve yenileme parçaları.

**MADDE 3. — Aynı kanunun 9 ncü maddesinin 12 nei fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :**

A) Tâkim ve teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağ, sadeyağ, kaymak, krema, yoğurt, peynir, balık ve et ve sebze ve meyve konserveleri, balıkyağı, balıkunu, balıkyumurtası, havyar, her türlü tuzlanmış ve tütsülenmiş balıklar, pastırma, sucuk, salam, sosis, sosison, janbon, kavurma, her türlü pekmez, bulama, pestil, meyve suyu ve meyve usaresi, turşu, sirke, kırılmış veya toz halinde getirilmiş tuz, kavrulmuş veya öğütülmüş kahve, uzun müddet saklanması mümkün bulunmayan ve satıldığı yerde istihlâki âdet olan yiyecek ve içecek maddeleri, ekmek, peksimet, tahin, tahin helvası, bisküvi, reçel ve marmelat, şeker ve glikozdan mamûl maddeler, (% 50 ve daha fazla miktarda şeker veya glikozu havi maddeler şeker ve glikozdan mamûl madde sayılır.)

B) Hayvan yemi olarak kullanılan her türlü mamûl maddeler, (nevileri Maliye ve Tarım Bakanlıklarınca birlikte belirtilir.)

C) Balıkgübresi, kırılmış veya toz haline getirilmiş palamut, çam kabuğu, sumak ve mazi.

**MADDE 4. — Aynı kanunun 9 ncü maddesinin 18 nei fıkrasına (suni kavuçuk) kelimeleri eklenmiştir.**

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

MADDE 2. — Aynı kanunun 9 nu maddesinin 25 nci fıkrasına D. D. T. ve onun gibi (Diklor - Difenil - Diklor E-tan) terkinde olan maddeler ilâve edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.



Mal. K.

MADDE 2. — Aynı kanunun 9 neu maddesinin 25 nei fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

25) Tıbbi ve ispençiyari müstahzarlar, dış macunu, suyu ve tozu, D. D. T. ve onun gibi diğer hasarat öldürücü maddeler. (Bu maddeleri Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı beraber tesbit ve ilân eder.) (Tıbbi ve ispençiyari müstahzar ruhsatnamesini haiz olsalar dahi saç boyası, losyonu ve suyu, şampuvan ve biryantın, krem, pomat, ruj, pudra, tırnak boyası ve cilâsı, kozmetik düzgün, sürme ve emsali itriyat ve tuvalet levazımı, bu muafiyetten istifade edemezler.)

B. K.

MADDE 5. — Aynı kanunun 9 neu maddesinin 25 nei fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Tıbbi ve ispençiyari mustahzarlar, dış macunu, suyu, tozu ve komprimesi, Maliye ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarınca birlikte belirtilecek ve ilân olunacak hasarat öldürücü maddeler (Tıbbi ve ispençiyari müstahzar ruhsatnamesini haiz olsalar dahi saç boyası, losyonu ve suyu, şampuvan ve biryantın, krem, pomat, ruj, pudra, tınak boyası ve cilâsı, kozmetik, düzgün, sürme ve benzeri itriyat ve tuvalet maddeleri bu muafıktan faydalanır.)

MADDE 6. — Aynı kanunun 9 uncu maddesine aşağıdaki 27 nei fıkra eklenmiştir

27. Yabancı memleketlerde imal edilmiş olup ta Türkiye'de istimal veya istihlâk edilmek üzere yurda sokulan ticaret eşyasından ithallerinde Gümrük veya Tarife Kanunları veya diğer kanunlarla gümrük resminden muaf tutulanların yurt içinde imal olunan eşit ve benzerleri. (Transit ve geçici kabul usullerinden, geçici veya şarta bağlı muafıktan faydalananlar hariç.)

MADDE 7. — Aynı kanunun 9 neu maddesine aşağıdaki 28 nei fıkra eklenmiştir:

28. Gümrük veya Tarife Kanunları veya diğer hususi kanunlarla resmî dairelere ve bunlara bağlı kurumlarla resmî ve özel diğer kurumlara verilmiş olan gümrük resmi muafıktan faydalanan eşyanın yurt

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

MADDE 3. — Aynı kanunun 10 ncu maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

3. — 9 ncu maddenin 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15 ve 16 ncı fıkralarında yazılı malzeme ve vasıtalarla bu vasıtalarda kullanılan makine ve aletlerin tamiratını ve her türlü montaj işi yapan müesseseler (yalnız bu işlerinden dolayı).

MADDE 4. — Aynı kanunun 10 ncu maddesine aşağıdaki 10 sayılı fıkra eklenmiştir:

10. — Deneme ve öğretim amacıyla imalât yapan Tarım Bakanlığına bağlı kauçuk istasyonları.

MADDE 5. — Aynı kanunun 11 nci maddesinin ikinci ve 13 ncü maddesinin birinci

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynı kanunun 10 ncu maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3 - 9 ncu maddenin 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15 ve 16 ncı fıkralarında yazılı malzeme ve vasıtalarla bu vasıtalarda kullanılan makine ve âletlerin tamiratını ve her türlü montaj işi yapan müesseseler (muafiyet yalnız montaj ve tamir işlerine münhasırdır.)

MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 11 nci maddesinin 2 nci ve 13 ncü maddesinin birinci fıkrası

Mal. K.

B. K.

içinde imal olunan eşit ve benzerlerinden Bakanlar Kurulu kararıyla imalât muamele vergisinden muaf tutulacak olanlar. (Yalnız gümrük muaflığını haiz olan daire ve kurumlara teslim edilmek ve bunlar tarafından kendi ihtiyaçlarında kullanılarak başkalarına satılmamak veya devredilmemek şartlarıyla.)

Bu fıkra gereğince vergiden muaf tutulan eşyanın üç yıl için de başkalarına satılması veya devredilmesi halinde satan veya devredenlerin, satış veya devir tarihinden başlayarak bir ay içinde ilgili gelir dairesine başvurmaları ve satış bedeli veya devir kıymeti üzerinden muamele vergisini ödemeleri mecburidir. Buna riayet edilmemesi halinde vergi bir kat zamlı alınır.

MADDE 3. — Aynı kanunun 10 neu maddesinin 3 nü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3. 9 neu maddenin 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15 ve 16 nci fıkralarında yazılı malzeme ve vasıtalarla bu vasıtalarda kullanılan makine ve âletlerin tamiratını ve her türlü montaj işi yapan müesseseler. (Bu muafiyet yalnız montaj ve tamir işlerine munhasırdır.)

MADDE 4. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Aynı kanunun 10 neu maddesinin 3 nü fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

3. 9 neu maddenin 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15 ve 16 nci fıkralarında yazılı vasıta, malzeme ve maddelerin ve bu vasıtalar da kullanılan makine ve âletlerin tamirlerini ve her türlü montaj işi yapan müesseseler (bu muaflık yalnız tamir ve montaj işlerine munhasırdır.)

MADDE 9. — Aynı kanunun 10 neu maddesine aşağıda yazılı 10 sayılı fıkra eklenmiştir :

10. Deneme ve öğretim amacıyla imalât yapan, Tarım Bakanlığına bağlı kauçuk istasyonları.

MADDE 10. — Aynı kanunun 11 ve 13 nü maddelerindeki haber verme süreleri 15

Hü.

fıkralarındaki birer haftalık haber verme süreleri onbeş güne çıkarılmıştır.

MADDE 6. — Aynı kanunun 16 nci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Madde 16. — İmalât muamele vergisini sınai müesseseler ödemekle mükelleftirler. Muamele ve satış şartları bu mükellefiyeti değiştirmez.

MADDE 7. — Aynı kanunun 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 17. — Sınai müesseselerin vergisi imalâtın yapıldığı mahal varidat dairesince alınır.

MADDE 8. — Aynı kanunun 18 nci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Madde 18. — İmalât muamele vergisinin matrahı :

A) Kendi hesabına imalât yapan sınai müesseseler için teslim edilen mamul maddenin satış bedelidir.

B) Kendi hesabına imalât yapan sınai müesseselerde, iptidai maddesi başkalarına ait olarak yapılan mamulâtın, altıncı maddede yazılı şekilde istimal veya istihlâk edilen mamulâtın veyahut fiyâli, şube, satış mağazasına veya Komisyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı 19 ncu maddede yazılı şekilde tâyin edilen emsal satış bedelidir.

C) Kendi hesabına imalât yapmayıp başkalarına ait iptidai maddeleri işliyerek mamulât vücutte getiren sınai müesseselerle mamulâtını münhasıran şube, fiyâli, satış mağaza-

Eko. K.

MADDE 6. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — A, B, C fıkraları Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

D) Sınai mamullerin başkaları hesabına yapılan münhasıran boyama, apre, havlandırma, kolalama, kasaralama, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız büktürülmesinde ve kireçlenmiş hayvan derilerinin dolaplarda ve sair suretle temizlenmesinde vergi matrahı bu işler karşılığında alınan ücrettir.

Yukarıda sayılanlardan başka hangi işlerin ücret üzerinden vergiye tâbi tutulacağı Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarınca birlikte tesbit ve Bakanlar Kurulu kararıyla tâyin ve ilân olunur. Bu gibi işlerde ücret üzerinden mükellefiyet

Ti. K.

sındaki birer haftalık haber verme süreleri onbeş güne ve 26 nci maddenin 3 ncü bendindeki 6 aylık süre bir yıla çıkarılmıştır.

MADDE 6. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

MADDE 6. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

şer güne ve 37, 38 ve 39 ncu maddelerindeki haber verme süreleri de birer aya çıkarılmıştır.

MADDE 11. — Aynı kanunun 16 ncı maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

İmalât muamele vergisini sınai müesseseler ödemekle ödevlidirler. Muamele ve satış şartları bu ödevliliği değiştirmez.

MADDE 12. — Aynı kanunun 17 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

İmalât muamele vergisi imalâtın yapıldığı yer gelir daire-since salınır.

MADDE 13. — Aynı kanunun 18 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

İmalât muamele vergisinin matrahı :

A) Kendi hesabına imalât yapan sınai müesseseler için teslim edilen mamul maddenin satış bedelidir.

B) Kendi hesabına imalât yapan sınai müesseselerde; iptidai maddesi başkalarına ait olarak yapılan mamullerin, 6 ncı maddede yazılı şekilde kullanılan veya istihlâk edilen mamul maddelerin veyahut fiyâl, şube, satış mağazasına veya komüsyoncuya gönderilen mamullerin vergi matrahı 19 ncu maddede yazılı şekilde belirtilen emsal satış bedelidir.

C) Kendi hesabına imalât yapmayıp başkalarına ait iptidai maddeleri işliyerek memuller yapan sınai müesseselerle mamullerini munhasıran şube, fiyâl, satış mağazalarına veya

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

larına veya komüsyonculara gönderen snai müesseselerde vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca takdir ve müesseseye tebliğ edilecek olan satış fiyatı üzerinden tâyin edilen emsal satış bedelidir.

10 ncu maddenin değişik beşinci fıkrasında yazılı değirmenlerde zâti ihtiyaç için imal ettirilip satışa çıkarılan veya satılık başka maddelerin imalinde kullanılan mamullerin vergi matrahı da bu usul dairesinde tâyin olunan emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan munhasıran boyama, apre, havalandırma, kolalama, kasarılama, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız bükürülmesinde ve kireçlenmiş hayvan derilerinin dolaplarda ve sair suretle temizlenmesinde vergi matrahı bu işler karşılığında alınan ücrettir.

Yukarıda sayılanlardan başka hangi işlerin ücret üzerinden vergiye tâbi tutulacağı Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarınca birlikte tesbit ve Bakanlar Kurulu kararile tayin ve ilân olunur. Bu gibi işlerde ücret üzerinden mükellefiyet ilânı kovalayan ay başından başlar.

ilândan sonra gelen ay başından başlar.

Mal. K.

B. K.

komüsyonculara gönderen sınaî müesseselerde vergi matrahı 19 ncu maddede yazılı unsurları itibara alarak re'sen takdir komisyonunca takdir ve müesseseye tebliğ eidilecek olan satış fiyatı üzerinden tâyin edilen emsal satış bedelidir.

10 ncu maddenin değişik 5 nci fıkrasında yazılı değirmenlerde özlük ihtiyaç için imal ettirilip satışa çıkarılan veya satılık başka maddelerin imalinde kullanılan mamullerin vergi matrahı da bu usule göre belirtilen emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan, munhasıran boyama, apre, havalandırma, kolalama, kasarılama, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız büktürülmesinde ve kireçlenmiş hayvan derilerinin dolaplarda ve sair suretle temizlenmesinde vergi matrahı bu işler karşılığında alınan ücrettir.

Mahiyetleri bakımından yukarıda sayılanlara benzyen ve işlenen maddeye cüzi bir kıymet farkı ekliyen ve munhasıran başkaları hesabına yapılan imal işlerinden daha hangilerinin ücret üzerinden vergiye tâbi tutulacağı Maliye ve Ekonomi Bakanlıklarınca birlikte belirtilir ve Bakanlar Kurulu kararıyla tâyin ve ilân olunur. Bu gibi işlerde ücret üzerinden ödevlilik ilândan sonra gelen ay başından başlar.

Hü.

MADDE 9. — Aynı kanunun 19 ncu maddesi aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Madde 19. — Bu kanunda satış bedeli tabiri, teslim edilen mamuller karşılığında her ne adla olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı paranın toplamını ifade eder.

18 nci maddenin «B» bendinde yazılı emsal satış bedeli adı geçen bentte yazılı mamullerin teslim edildiği ay içinde sınaî müessesenin benzeri mamullerinin vahit satış fiyatları vasatı esas ittihaz edilerek bulunan bedeldir. Sınaî müessesenin o ay içinde benzeri mamullerden teslimi bulunmadığı takdirde vasatinin hesabına da bir ay evvel ki, bir ay evvel de teslim yoksa ondan önce gelen aydaki teslimi esas tutulur. Bu aylarda teslim yoksa vergi matrahına esas olacak emsal satış bedeli resen takdir komisyonunca tâyin olunur.

Mamullerin mübadelesi halinde satış bedeli, yukarıdaki fıkrada yazılı şekilde bulunan emsal satış bedelidir.

Resen takdir komisyonunca tâyin olunan emsal satış bedeli, mamullerin maliyet bedeline satılmaya kadar yapılan bütün masrafların ve bu mamullere ilişkin bütün vergi ve resimlerin ve teamül derecesinde bir kârın eklenmesiyle hasıl olan kıymetten aşağı olamaz. İmalatta maliyet bedeli iptidai maddelerin alış fiyatına müesseseye sokuluncaya kadar yapılan bilümm masraflarla ödenen vergi ve resimlerin, işçilik ücreti ve masraflarının ve umumi mas-

Eko. K.

MADDE 9. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Ti. K.

MADDE 9. — Aynı kanunun 19 ncu maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

Madde 19. — Bu kanunda yazılı satış bedeli tâbiri teslim edilen mamûller karşılığında her ne adla olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı paranın toplamını ifade eder.

18 nci maddenin «B» bendinde yazılı emsal satış bedeli adı geçen bentte yazılı mamûllerin teslim edildiği ay içinde sınaî müessesenin benzeri mamûllerinin vahit satış fiyatları vasatı esas ittihaz edilerek bulunan bedeldir. Sınaî müessesenin o ay içinde benzeri mamullerden teslim ettiği bulunmadığı takdirde vasatinin hesabında dört aya kadar (dört ay dâhil) önce gelen aylardaki teslimleri esas tutulur. Bu aylarda teslim yoksa vergi matrahına esas olacak emsal satış bedeli resen takdir komisyonunca tâyin olunur.

Mamûllerin mübadelesi halinde satış bedeli yukardaki fıkrada yazılı şekilde bulunan emsal satış bedelidir.

Resen takdir komisyonunca tâyin olunan emsal satış bedeli, mamûllerin maliyet bedeline satılmaya kadar yapılan bütün masrafların ve bu mamûllere ilişkin bütün vergi ve resimlerin ve teamül derecesinde bir kârın eklenmesiyle hasıl olan kıymetten aşağı olamaz. İmalatta maliyet bedeli iptidai maddelerin alış fiyatına müesseseye sokuluncaya kadar yapılan bilümm masraflarla ödenen vergi ve resimlerin, işçilik ücreti ve masraflarının ve umumi masraflardan mamûle düşen payın toplamıdır.



Mal. K.

MADDE 9. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 14. — Aynı kanunun 19 ncu maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Bu kanunda yazılı satış bedeli tabiri, teslim edilen mamuller karşılığında her ne adla olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı paranın toplamını ifade eder.

18 nci maddenin «B» bendinde yazılı emsal satış bedeli adı geçen bentte yazılı mamullerin teslim edildiği ay içinde sınaî müessesenin benzeri mamullerinin vahit satış fiyatları ortalaması esas tutularak bulunan bedeldir. Sınaî müessesenin o ay içinde benzeri mamullerden teslimi yok ise ortalamasının hesabına bir ay evvelki, o ayda da teslim yoksa ondan önce gelen aydaki teslimi esas tutulur. Bu aylarda teslim yoksa vargi matrahına esas olacak emsal satış bedeli resen takdir komisyonunca belirtilir.

Mamullerin mübadelesi halinde satış bedeli, yukarıdaki fıkrada yazılı şekilde bulunan emsal satış bedelidir.

Resen takdir komisyonunca belirtilen emsal satış bedeli, mamüllerin maliyet bedeline satılmerya kadar yapılan bütün masrafların ve bu mamüllere ilişkin bütün vergi ve resimlerin ve teamül derecesinde bir kârın eklenmesile hasıl olan kıymetten aşağı olamaz. İmalatta maliyet bedeli iptidai maddelerin alış fiyatına müesseseye sokuluncuya yadar yapılan bütün masraflarla ödenen vergi ve resimlerin, işçilik ücret ve masraflarının ve genel masraflardan mamule düşen payın toplamıdır.

Hü.

raflardan mamul düşen payın toplamıdır.

MADDE 10. — Aynı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 22. — İmalât muamele vergisinin nispetleri aşağıda gösterilmiştir.

1. Gıda maddeleri : % 10  
(Hububat ve bakliyat unları ve komprimeleri, bulgur, pirinç, pirinçunu, makarna, şehriye, bisküvi, hububat ve bakliyattan mamul sair gıda maddeleri, et, meyve, sebze konserve-leri, hardal, baharat, tahin, gazoz, çikolâta, ekmek ve bira mayası, vergiye tâbi bilûmum nebat ve hayvan yağları)

2. Diğer mamuller: % 15  
İç ve dış ambalâjlarda vergi nispeti mamulün tâbi olduğu nispettir.

MADDE 11. — Aynı kanunun 24 neü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Sınai müesseselerin kendi fi-lyal, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mallar hakkında da yukarıdaki hükümler dairesinde işlem yapılır.

Ek. K.

MADDE 10. — Aynı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 22. — İmalât muamele vergisinin nispetleri aşağıda gösterilmiştir.

1. Gıda maddeleri % 10  
(Hububat ve bakliyat unları ve komprimeleri, bulgur, pirinç, pirinçunu, makarna, şehriye, bisküvi, hububat ve bakliyattan mamul sair gıda maddeleri, hardal, baharat tahin, gazoz, çikolâta, ekmek ve bira mayası, vergiye tâbi bilûmum nebat ve hayvan yağları)

2. Diğer mamuller % 15  
İç ve dış ambalajlarda vergi nispeti mamulün tâbi olduğu nispettir.

MADDE 11. — Aynı kanunun 24 neü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Sınai müesseselerin kendi top-tancı fiilyal, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mallar-hakkında da yukarıki hüküm-ler dairesinde işlem yapılır.

Ti. K.

MADDE 10. — Aynı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 22. — İmalât muamele vergisinin nispetleri aşağıda gösterilmiştir.

1. Gıda maddeleri % 10  
(Hububat ve bakliyat unları ve komprimeleri bulgur, pirinç piriçunu, makarna, şehriye, bisküvi, hububat ve bakliyattan mamul sair gıda maddeleri, hardal, baharat, tahin, gazoz, çikolâta, ekmek ve bira mayası, vergiye tâbi bilûmum nebat ve hayvan yağları) ile bu mamullerin benzerleri.

2. Diğer mamuller % 15

MADDE 11. — Ekonomi Ko-misyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

B. K.

MADDE 10. — Aynı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 22. — İmalât muamele vergisinin nispetleri aşağıda gösterilmiştir :

1. Gıda maddeleri % 10

(Hububat ve bakliyat unları ve komprimeleri, bulgur, pirinç, pirinçunu, makarna, şehriye, bisküi, hububat ve bakliyattan mamul sair gıda maddeleri, hardal, baharat, gazoz, çikolata, ekmek ve bira mayası, vergiye tâbi bilûmum nebat ve hayvan yağları) ile bu mamullerin benzerleri.

2. Diğer mamuller % 15

İç ve dış ambalâjlarda vergi nispeti mamulun tâbi olduğu nispettir.

MADDE 11. — Aynı kanunun 24 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 24. — Sınai müesseselerce satılmak üzere komisyonculara gönderilen malların satış faturaları celbolunarak müessesede saklanır. Katî satış kıymetlerine göre, evvelce vergiye matrah ittihaz edilmiş olan kıymetlerde fazlalık veya noksanlık hâsil olursa, faturanın alındığı ayın beyannamesine bu fazlalık veya noksanlık, evvelce hangi ayın beyannamesine dâhil edilmiş olan mala taallûk ettiği işaret edilmek suretiyle derç ve fazlalık o ayın matrahına ilâve, eksiklik de o ayın matrahından tenzil edilir. Ancak noksanlığın fatura ve kayıtlarla tevsiki şarttır.

Mükellef işini terketmiş ise fazlaya ait vergi farkı ayrıca

MADDE 15. — Aynı kanunun 22 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

İmalât muamele vergisi aşağıda yazılı nispetlerde alınır.

A) Yenilecek ve içilecek maddeler % 10

B) Çimento, tomruktan biçilmiş tahta ve kalas, pencere camı, çivi çubuk halinde veya profil demirler. % 10

C) Diğer mamuller. % 12,5

MADDE 16. — Aynı kanunun 24 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Sınai müesseselerce satılmak üzere komisyonculara konsinyasyon üzerine iş yapanlara gönderilen malların satış faturalarının kopyası getirilerek sınai müessesede saklanır. Kesin satış kıymetleriyle evvelce vergiye matrah tutulmuş olan satış bedelleri arasında fazlalık veya eksiklik olursa bu fazla veya eksiklik evvelce hangi ayın beyannamesine geçirilmiş olan mala ilişkin olduğu beyan edilmek suretiyle, fatura kopyasının alındığı ay içindeki teslimlere ilişkin beyannamede yazılı vergi matrahına eklenir veya ondan indirilir. Ancak indirilen miktarın fatura ve kayıtlarla tevsiki şarttır.

Ödevli sınai müessese, işini bı-

Hü.

Ek. K.

T. K.

MADDE 12. — Aynı kanunun 29 ncu maddesinin son fıkrası kaldırılmış ve yerine aşağıdaki fıkra konulmuştur:

İşçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından muaflık dışında kalan sınıai müesseselerden müessesese sahibi de dâhil olduğu halde işçi sayısı günde onu ve muharrik kuvvet kullananlarda muharrik kuvveti on beygiri geçmiyen müesseselerin (İmalât) defteri tutmaları ve 32 nci maddeye göre envanter yapmaları mecburi değildir.

Ancak bu gibi müesseseler muamele defterlerinde aldıkları iptidai maddelerle bunlardan aynen sattıklarını ve vücade getirdikleri mamullerden teslim ettikleri miktarı göstermek ödevindedirler.

MADDE 12. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

tahsil ve noksana ait vergi red-  
dolunur.

Sınai müesseselerin kendi top-  
tancı filyal, şube ve satış ma-  
gazalarına gönderdikleri mal-  
lar hakkında da yukarıdaki  
hükümler dairesinde işlem ya-  
pılır.

MADDE 12. — Aynı kanu-  
nun 29 ncu maddesi aşağıdaki  
gibi değiştirilmiştir:

Madde 29. — Sınai müesse-  
seler imalât ve teslimatlarını  
göstermek üzere biri (imalât),  
ve diğeri (muamele) defteri na-  
miyle iki defter tutmağa mec-  
burdurlar.

İmalât defterine sınai mües-  
sesine tarafından mubayaa veya  
istihsal olunan iptidai maddeler  
nevi, miktar ve kıymetleriyle  
bunlardan imale sevkolunan  
ve imal edilen maddelerin nevi  
ve miktarları, mubayaa veya is-  
tihsal ve imal tarihleri, muba-  
yaa faturalarının tarih ve  
numaraları kaydolunur. İp-  
tidai maddelerden imale sev-  
kedilmeyip aynen satılanların  
nevi, miktar ve kıymetleriyle  
satış tarihleri ve satış faturala-  
rının tarih ve numarası da bu  
deftere kaydolunur.

Muamele defterlerine mües-  
sesenin müşterilere teslim veya  
filyal şube ve satış mağazala-  
rına veya komisyonculara ve  
yahut müessese haricindeki de-  
polara irsal veya ecnebi memle-  
ketlere ihraç ettiği veya altınır  
maddede yazılı şekilde istimal  
ve istihlâk eylediği mamul mad-  
delerin nevi ve miktarları, vahit  
satış fiyatları ve buna göre sa-  
tış bedelinin tutarı, satış fatu-  
ralarının tarih ve numaraları  
kaydolunur. Depodan maksat

B. K.

rakmış ise fazlaya ait vergi far-  
kı ayrıca tahsil olunur ve eksi-  
ğe ait vergi farkı geri verilir.

Sınai müesseselerin kendi top-  
tancı filyal, şube ve satış mağa-  
zalarına gönderdikleri mamül-  
ler hakkında da yukarıdaki hü-  
kümler uygulanır.

MADDE 17. — Aynı kanu-  
nun 29 ncu maddesinin son fık-  
rası aşağıda yazılı şekilde de-  
ğiştirilmiştir:

12 nci maddede yazılı muaf-  
lık dışında kalan ve işçi sayısı  
günde 10 nu ve muharrik kuv-  
vet kullananlar da muharrik  
kuvveti 10 beygiri geçmeyen sı-  
nai müesseseler (imalât) defteri  
tutmak ve 32 nci maddede ya-  
zılı envanteri yapmak mecburi-  
yetinde değillerdir. Bunlar (mu-  
amele) defterlerinde aldıkları  
iptidai maddelerle bunlardan  
aynen sattıklarının nevi miktar  
ve kıymetlerini gösterirler.

Hü.

Bko. K.

№. №.

MADDE 13. — Aynı kanunun 31 nei maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 31. — Smai müesseseler teslim ettikleri mamuller için müşterilere fatura ver-

MADDE 13. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Mal. K.**

için de satış yapılmıyan ve mal muhafaza olunan yerlerdir.

İptidai maddesini kendi imal eden sınav müesseseler iptidai madde imalâtının kaydına mahsus olmak üzere ayrıca bir imalât defteri tutmağa da mecburdurlar.

Ücret üzerinden muamele vergisine tâbi olan sınav müesseseler imal için aldıkları iptidai maddelerin nev'i ve miktarlarıyla imal ettikleri maddelerin nev'i ve miktarlarını ve aldıkları imal ücretini göstermek üzere bir defter tutarlar. Satış bedeli üzerinden vergiye tâbi bulunan sınav müesseseler aynı zamanda ücret üzerinden vergiye tâbi işleri de yaparlarsa bu muamelâtı muamele defterinde tahsis edecekleri ayrı bir partide göstermeğe mecburdurlar.

İşçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından muaflık dışında kalan sınav müesseselerden müessese sahibi de dâhil olduğu halde işçi sayısı günde onu ve muharrik kuvvet kullananlar da muharrik kuvveti on beygiri geçmiyen müesseselerin (imalât) defteri tutmaları ve 32 nci maddeye göre envanter yapmaları mecburi değildir.

Ancak bu gibi müesseseler muamele defterlerinde aldıkları iptidai maddelerle bunlardan aynen sattıklarını ve vücade getirdikleri mamullerden teslim ettikleri miktarı göstermek ödevindedirler.

**MADDE 13.** — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**B. K.**

**MADDE 18.** — Aynı kanunun 31 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Sınav müesseseler teslim ettikleri mamül maddeler için müşterilere fatura vermek ödevin-

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

meğe mecburdurlar. Bu faturalar müteselsil sıra numarasını havi olacak ve asıl nüshası müşteriye verilerek kopyesi müessesede saklanacaktır. Faturalara teslim edilen malın cinsi, nevi, miktarı, vahit satış fiyatı, satış bedelinin tutarı teslim tarihi, müşterinin isim ve adresi ve kopyesine faturanın (muamele) defterinde kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin yetkili adamı tarafından imzalanır. Faturalar malın müesseseden sevkinin beşinci günü akşamına kadar defterlere geçirilir.

**MADDE 14.** — Aynı kanunun 45 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 45. — 43 ve 44 ncü maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere defterlerini 32 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı şekilde tutmıyan müesseselerin bu fiilleri işledikleri ay veya aylara ait vergilere ve envanter yapılmaması halinde de bundan önce gelen yılın vergisine % 5 eklenir.

**MADDE 14.** — Aynı kanunun 45 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 45. — 43 ve 44 ncü maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere mamullerin defterlere 32 nci maddede gösterilen 5 günden geç olarak kaydedilmiş veyahut müfredatlı veya kazıntısız olarak geçirilmemiş olması hallerinde bu fiillerin işlendiği ayların muamele vergisine % 5 zam yapılır.

Ay ve yıl sonu yekûnlarının 5 gün içinde yapılmamış olması halinde o aya (Yıl sonu yekûnu yapılmamış ise son aya) ait vergiler % 2 zamma tâbi tutulur.

Yıl sonundan itibaren iki ay içinde mevcutlarının envanterini 32 nci maddenin tarifine uygun olarak yapmamış bulunan mükelleflerin yıllık vergilerine % 5 zammolunur.

**MADDE 14.** — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.



Mal. K.

B. K.

dedirler. Faturalar müteselsil sıra numaralı olacak ve aslı müşteriye verilerek kopyası müessesede saklanacaktır.

Faturalara, teslim edilen malın cinsi, nevi, miktarı, vahit satış fiyatı, satış bedelinin tutarı, teslim tarihi, müşterinin adı ve adresi ve kopyasına bunlardan başka faturanın muamele defterinde kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin yetkili adamı tarafından imzalanır. Faturalar malın gönderildiğinin beşinci günü akşamına kadar defterlere geçirilir.

**MADDE 14. —** Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 19. —** Aynı kanunun 45 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

A) 43 ve 44 ncü maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere muamelelerin defterlere 32 nci maddede gösterilen beş günden geç olarak kaydedilmiş veyahut müfredathı veya kazımsız olarak geçirilmemiş olması hallerinde bu fiillerin işlendiği ayların muamele vergilerine % 5 zam yapılır.

B) Defterlerde ay ve yıl sonu yekûnlarını beş gün içinde yapılmamış olması halinde o aya (yıl sonu yekûnu yapılmamış ise son aya ait muamele verilerine % 1 zammedilir.

C) Yıl sonundan başlayarak iki ay içinde mevcutlarının envanterini 32 nci maddenin tarifine uygun olarak yapmamış bulunanların yıllık muamele vergilerine % 5 zammolunur.

A ve C fıkralarına göre yapılacak zamlar elli liradan az ve beşyüz liradan çok ve B fıkrasına göre yapılacak zam da elli liradan az ve ikiyüz liradan çok olamaz.

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

MADDE 15. — Aynı kanunun 63 ncu maddesine aşağıdaki 7 sayılı fıkra eklenmiştir:

7. Bankaların sermayelerinin tamamı kendilerine ait veya iştirakleri bulunan sınıai işletmelerden temin ettikleri kârlar.

MADDE 16. — Aynı kanunun 82 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 82. — 23 ve 68 nci maddelerde yazılı beyannamelerin birer kopyesi zamanasını süresince mükellefler yanında saklanır.

Mükellefler 29, 31 ve 69 ncu maddelerde yazılı defterlerle fatura kopyelerini ve diğer belgelerini tahakkuk zamanasını süresince saklamağa ve istenilince yetkili memurlara göstermeğe mecburdurlar.

MADDE 17. — Aynı kanunun 89 ncu maddesinin 3 numaralı fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

3. Gümrük ve Tarife Kanunları veya sair kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan eşya (benzerleri memleket içinde imal edilen maddeler hakkında bu fıkra hükmünün uygulanmasını Bakanlar Kurulu kararlaştırabilir.)

MADDE 18. — Aynı kanunun, 4040 sayılı kanunun 9 ncu maddesiyle değişik 91 nci maddesi yeniden aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 91. — İthalât muamele vergisinin matrahı ithal olunan maddelerin F. O. B. değerlerine taşıma, sigorta ve saklama ücretleriyle ithal priminin ve mal gümrükten geçirilinceye

MADDE 15. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Aynı kanunun 89 ncu maddesinin 3 numaralı fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

3. Gümrük ve tarife kanunları veya sair kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan eşya (benzerleri memleket içinde imal edilen bu gibi maddeleri imadât muamele vergisinden muaf tutmağa Bakanlar Kurulu yetkilidir.)

MADDE 18. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**Mat. K.**

**MADDE 15.** — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 16.** — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 17.** — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 18.** — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**B. K.**

**MADDE 20.** — Hükümetin 15 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

**MADDE 21.** — Aynı kanunun 82 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Ödevliler, 23 ve 68 nci maddelerde yazılı beyannamelerin birer kopyasını ve 24, 29, 31 ve 69 ncu maddelerde yazılı defterlerle fatura kopyalarını ve diğer belgelerini tahakkuk zamanasını süresince saklarlar ve istenilince yetkili memurlara gösterirler.

**MADDE 22.** — Aynı kanunun, 4040 sayılı kanunla değiştirilmiş olan 91 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

İthalât muamele vergisinin matrahı yurda sokulan maddelerin F. O. B. değerlerine taşıma, sigorta ve saklama ücretleriyle mal bedeli üzerinden alınan para priminin ve mal

Hü.

Eko. K.

Ti. K.

kadar ödenen vergi, resim ve sair masrafların toplamıdır.

İthal mevkiine kadar yapılmış S. İ. F. satışlarda taşıma ve sigorta ücretleri kıymete eklenmez.

Yukarıda belli edilen unsurlardan taşıma, sigorta ve saklama ücretlerinin miktarı mükelleflerce ispat edilemezse veya ödenmediği iddia olunursa bunlar, emsaline göre gümrüklerce kestirilip matraha katılır.

Eşyanın değerleri, orijinal fatura veya menşe şahadetnameleriyle, ithal primleri de bunları tesbit eden mercilerin belgeleriyle tevsik olunur. Matrahın tesbitinde ithal olunan maddenin menşe şahadetnamesiyle orijinal faturasında yazılı kıymetlerden yüksek olanı esas tutulur.

Fatura veya menşe şahadetnamesinin gösterilmesi âdet olmayan, gayri ticari eşyaya, bunların gümrüklendikleri yerlerdeki piyasa değerlerine göre muayene memurları tarafından kıymet biçilir

Gümrük kanunu hükümlerine göre sahihsiz sayılarak satılan eşyanın muamele vergisine bu eşyanın satış bedeli matrah olur.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı üç ay önce resmî gazetede ilân ederek faturaların Türk konsolosluklarınca onaylanmış bulunmasını isteyebilir.

Orijinal fatura ve menşe şahadetnamelerinde yazılı yabancı paraları, Gümrük ve Tekel Bakanlığınca kambiyo borsasının son bir aylık ortalama kambiyo fiyatlarına nazaran Türk parasına göre tutarını göstermek üzere düzenlenecek cetveldeki fiyatlarla hesap olunur; bu cetveller, uygulanmasma geçilmez-

Mal. K.

B. K.

gümrükten geçirilinceye kadar ödenen vergi, resim ve başka giderlerin eklenmesiyle bulunan toplamdır.

İthal mevkiine kadar yapılmış C. İ. F. satışlarda taşıma ve sigorta ücretleri kıymete eklenmez.

Yukarıda belli edilen unsurlardan taşıma, sigorta ve saklama ücretlerinin miktarı mükelleflerce tevsik edilemezse veya ödenmediği iddia olunursa bunlar, emsaline göre gümrüklere kestirilip matraha katılır.

Eşyanın değerleri, orijinal fatura veya menşe şahadetnameleriyle, para primleri de bunları belirten mercilerin belgeleriyle tevsik olunur. Matrahın belirtilmesinde yurda sokulan maddenin menşe şahadetnamesiyle orijinal faturasında yazılı kıymetlerden yüksek olanı esas tutulur.

Fatura veya menşe şahadetnamesinin gösterilmesi âdet olmıyan, gayri ticari eşyaya, bunların gümrüklendikleri yerlerdeki piyasa değerlerine göre gümrük tahakkuk memurları tarafından kıymet biçilir.

Gümrük Kanununun hükümlerine göre sahipsiz sayılarak satılan eşyanın muamele vergisine bu eşyanın satış bedeli matrah olur.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı üç ay önce resmî gazetede ilân ederek faturaların Türk Konsolosluklarınca onanmış bulunmasını isteyebilir.

Orjinal fatura ve menşe şahadetnamelerinde yazılı yabancı paraları, Gümrük ve Tekel Bakanlığınca kambiyo borsasının son bir aylık ortalama

den 15 gün evvel ilân edilir. Cetveller bir ay için muteberdir.

Türkiye borsasında fiyatı bulunmayan yabancı paralara Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınınca fiyat biçilir.

**MADDE 19. — Aynı kanunun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:**

**Madde 92. — İthalât muamele vergisi aşağıda gösterilen nispetler üzerinden alınır.**

1. Gıda maddeleri % 10

(Hububat ve bakliyat unları ve komprimeleri, bulgur, pirinç, piriçunu, makarna, şehriye, bisküvi, hububat ve bakliyattan mamül sair gıda maddeleri, et, meyve ve sebze konserveleri, hardal, baharat, tahin, gazoz, çikolata, ekmek ve bira mayası, vergiye tâbi bilûmum nebat ve hayvan yağları.

2. Diğer mamüller %15

**MADDE 20. — Aynı kanunun, 4040 sayılı kanununun 10 ncu maddesiyle değişik 93 ncu maddesi aşağıdaki şekilde yeniden değiştirilmiştir:**

**Madde 93. — Muamele vergisine tâbi eşyayı yurda sokmak isteyenler, 91 nci maddede yazılı vergi unsurlarını giriş beyannemelerinde gösterirler ve bunların doğruluğunu tevsik etmek üzere belgelerini de eklerler. Gümrük tahakkuk memurları, aynı zamanda muamele vergisini de tahakkuk ettirmek için yukarıdaki fıkraya**

**MADDE 19. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 19. — Aynı kanunun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :**

**Madde 92. — İthalât muamele vergisi aşağıda gösterilen nispetler üzerinden alınır :**

1. Gıda maddeleri % 10

(Hububat ve bakliyat unları ve komprimeleri, bulgur, piriç, piriçunu, makarna, şehriye, bisküvi, hububat ve bakliyattan mamul sair gıda maddeleri, et, meyve ve sebze konserveleri, hardal, baharat, tahin, gazoz, çikolata, ekmek ve bira mayası, vergiye tâbi bilûmum nebat ve hayvan yağları) ile bu mamullerin benzerleri.

2. Diğer mamuller % 15

**MADDE 20. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 20. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.**

Mal. K.

B. K.

kambiyo fiatlarına nazaran Türk parasına göre tutarını göstermek üzere düzenlenecek cetveldeki fiatlarla hesap olunur; Bu cetveller, uygulanmasna geçilmezden on beş gün evvel ilân edilir. Cetveller bir ay için muteberdir.

Türkiye borsasında fiyat bulunmayan yabancı paralara Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca fiyat biçilir.

**MADDE 19.** — Ticaret Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 23.** — Aynı kanunun 92 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

İthalât muamele vergisi aşağıda yazılı nispetlerde almır.

A) Yenilecek ve içilecek maddeler % 10

B) Çimento, tomruktan biçilmiş tahta ve kalas, pencere camı, Çivi, çubuk halinde veya profilli demirler % 10

C) Diğer mamuller % 12,5

**MADDE 20.** — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 24.** — Aynı kanunun 4040 sayılı kanunla değiştirilmiş olan 93 ncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

Muamele vergisine tâbi eşyayı yurda sokanlar, 91 nci maddede yazılı vergi matrahı unsurlarını giriş beyannamelerinde gösterirler ve bunların doğruluğunu tevsik etmek üzere belgelerini de eklerler.

Gümrük tahakkuk memurları, aynı zamanda muamele vergisini de tahakkuk ettirmek için, yukarıki fıkraya göre be-

Hü.

göre beyan edilmiş bulunan unsurları ve belgeleri inceleyip noksan gördüklerini tamamlarlar ve matraha girmesi gereken başka unsurlar varsa onları da matraha katarlar.

Mükellefin beyan eylediği matrah ile tahakkuk veya tetkik yapanların veyahut bu kanunla teftişe yetkili kılınanların buldukları matrah arasındaki vergi farkları hakkında Gümrük Kanununun değişik 107 nci maddesi uyarınca gümrük resmi hakkındaki usullere göre işlem yapılır.

MADDE 21. — Aynı kanunun 94 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 94. — İthalât muamele vergisine mükellef veya kanuni mümessili veya gümrük komüsyoncusu tarafından tahakkukun öğrenildiği tarihten itibaren sekiz gün içinde itiraz edilerek ekspertiz isteğinde bulunabilir; eksperler ücreti itiraz süresi içinde yatırılmadığı takdirde ekspertiz talebi yapılmamış sayılır. Ancak eşya gümrükten geçirilmiş bulunduğu veya mükellefin beyanına göre tahakkuk yapıldığı takdirde muamele vergisine itiraz edilemez.

Vergi nispetlerinin veya un-

MADDE 21. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.



yan edilmiş olan unsurları ve bunlara ilişkin belgeleri inceliyerek uygun görülürse aynıyle kabul ederler. Eksik gördükleri unsurları, kendileri tarafından belirtilen miktarlara çıkarırlar ve matraha girmesi gereken başka unsurlar varsa onları da matraha katarlar.

Ödevlilerin beyan eyledikleri matrahla tahakkuk veya tetkik yapanların veyahut bu kanunla teftişe yetkili kılınanların buldukları matrah arasındaki vergi farkları hakkında Gümrük Kanununun değişik 107 nci maddesi uyarınca gümrük resmi hakkındaki usullere göre işlem yapılır.

Ancak 91 nci madde gereğince tahakkuk memurları tarafından mükelleflerin kendi ambar veya antrepolarına konulmasından veya kendi vasıtaları ile taşınmasından dolayı beyan edilmemiş olup da vergi matrahına katılan unsurlar için Gümrük Kanununun 107 nci maddesi hükmü uygulanmaz.

MADDE 21. — Aynı kanunun 94 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 94. — İthalât muamele vergisine mükellef veya kanuni mümessili veya gümrük komüsyoneusu tarafından tahakkukun öğrenildiği tarihten itibaren 8 gün içinde gümrük tarife kanununun 30 ncu maddesinde yazılı eksperler heyetine itiraz edilerek ekspertiz isteminde bulunabilir; eksperler ücreti itiraz süresi içinde yatırılmadığı takdirde ekspertiz talebi yapılmamış sayılır. Ancak eşya gümrükten geçirilmiş bulunduğu veya mükellefin beyanına göre tahak-

MADDE 25. — Aynı kanunun 94 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

93 nci madde hükmüne göre tahakkuk ettirilen muamele vergisi; tahakkuk sırasında hazır bulunan mal sahibine veya kanuni temsilcisine veya gümrük komüsyoneusuna tebliğ edilir.

Bu tebliğ üzerine ithalât muamele vergisine, ödevlilik, muafık, vergi nispeti veya vergi unsurlarının çoğaltılması bakımlarından veya tahakkuka ilişkin başka işlemler dolayısıyla tebliğ tarihinden itibaren 8 gün içinde Gümrük Tarifesi Kanununun 30 ncu maddesinde yazılı eksperler kuruluna itiraz

Hü.

surlarının çoğaltılması veya matraha başka unsurların da katılması suretiyle tahakkuk ettirilen vergiye karşı yapılacak itirazlarda ihtilâflı olmıyan vergi katî olarak ödenmek ve uyusulmıyan miktara ait vergi de temin edilmek şartıyla, eğer itiraz eşyanın mamul sayılması veya evsaf ve mahiyetine göre muafiyetten faydalandırılmaması neticesi yapılan tahakkuka taallük tdiyorsa bu takdirde tahakkuk ettirilen vergi yine aynı suretle temin edildikten başka tetkika elverişli nümunesi de gümrüğe tevdi olunmak şartıyla eşyanın ithaline müsaade olunur.

Nümune alınması mümkün olmıyan hallerde, eşyanın nitelikleri tesbit edilir veya fotoğrafları çıkarılır veya sahiplerinden bunların katalogları almır.

MADDE 22. — Aynı kanunun 95 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 95. — Giriş muamele vergisi gümrük resmi ile birlikte ve aynı zamanda almır. Muamele vergisi tahakkukuna karşı yapılan itirazlar, itiraz gününden itibaren 8 gün içinde belgeleriyle ve almış ise nümunesiyle birlikte Gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilir. Bakanlık en kısa bir zamanda eksper evrakını tekemmül ettirerek bunları eksperler daimî kuruluna gönderir.

Bu kurul, itirazın süresi içinde yapıldığını görürse Muamele Vergisi Kanununun ilgili hükümlerine göre tarafların iddia ve müdafaalarını inceleyip

Eko. K.

MADDE 22. — Aynı kanunun 95 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 95. — Giriş muamele vergisi gümrük resmiyle birlikte ve aynı zamanda almır. Muamele vergisi tahakkukuna karşı yapılan itirazlar itiraz gününden itibaren 8 gün içinde belgeleriyle ve almış ise nümunesiyle birlikte gümrük ve Tekel Bakanlığına gönderilir. Bakanlık en çok bir ay içinde eksper evrakını tekemmül ettirerek bunları eksperler daimî kuruluna gönderir.

Bu kurul, itirazın süresi içinde yapıldığını görürse muamele Vergisi Kanununun ilgili hükümlerine göre tarafların iddia ve müdafaalarını inceleyip yukarı-

Ti. K.

MADDE 22. — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

kuk yapıldığı takdirde muamele vergisine itiraz edilemez.

Vergi nispetlerinin veya unsurlarının çoğaltılması veya matraha başka unsurların da katılması suretile tahakkuk ettirilen vergiye karşı yapılacak itirazlarda ihtilâflı olmayan vergi kat'î olarak ödenmek ve uyuşulmıyan miktara ait vergi de temin edilmek şartile, eğer itiraz eşyanın mamul sayılması veya evsaf ve mahiyetine göre muafiyetten faydalandırılmaması neticesi yapılan tahakkuka taalluk ediyorsa bu takdirde tahakkuk ettirilen vergi aynı suretile temin edildikten başka tetkike elverişli numunesi de gümrüğe tevdi olunmak şartile eşyanın ithaline müsaade olunur.

Numune alınması mümkün olmıyan hallerde, eşyanın nitelikleri tesbit edilir veya fotoğrafları çıkarılır veya sahiplerinden bunların katalogları alınır.

**MADDE 22.** — Ekonomi komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

edilebilir. Eksperler ücreti itiraz süresi içinde yatırılmadığı takdirde itiraz yapılmamış sayılır. 97 nci madde hükmü saklı kalmak üzere, eşya gümrükten geçirilmiş bulunduğu veya ödevlinin beyanına göre tahakkuk yapıldığı takdirde muamele vergisine itiraz olunamaz.

İtiraz istekleri en kısa bir zamanda eksperler kuruluna gönderilir. Bu kurul itirazın süresi içinde yapıldığını görürse muamele Vergisi Kanununun ilgili hükümlerine göre tarafların iddia ve müdafaalarını inceleyip yukarıda sözü edilen 30 ncu maddenin usulleri dairesinde ve en geç 15 gün içinde itirazı karara bağlar.

**MADDE 26.** — Aynı kanunun 95 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

İthalât muamele vergisi gümrük resmi ile birlikte ve aynı zamanda alınır. Tahakkuk ettirilen vergiye itiraz olunduğu takdirde ihtilâflı olmıyan matraha ilişkin vergi kat'î olarak ödenmek ve ihtilâflı matraha ilişkin vergi miktarı da teminata bağlanmak ve gerekli hallerde incelemeğe elverişli numunesi de gümrüğe verilmek şartlariyle eşyanın çekimesine müsaade olunur.

Numune alınması mümkün olmıyan hallerde eşyanın nitelikleri belritilir veya fotoğrafları alınır veyahut sahiplerinden bunların katalogları alınır.

Hü.

yukarıda sözü edilen 30 neu maddenin usulleri dairesinde uyusmazlığı karara bağlar.

94 neü maddeye göre temin edilen vergi veya karşılığı hakkında bu karar gereğince işlem yapılır.

MADDE 23. — Aynı kanunun 97 nei maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 97. — Mal gümrükten geçtikten sonra maddi hesap hatası, yanlışlıkla muaflık veya mükellefiyet tatbiki veyahut tahakkuka esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde değer ve masrafların yanlış gösterilmesi yüzünden hiç alınmamış veya noksan veyahut fazla veya yersiz alınmış bulunan muamele vergileri, eşyanın gümrükten geçirildiği tarihten itibaren 6 ay içinde istenilir.

Bu vergilerin tebliğ ve tahsil işlemleri Gümrük Kanununun değişik 12 nei maddesi uyarınca yapılır; mükellef 15 gün içinde ekspertiz isteğinde bulunduğu takdirde bu istek usulüne göre yerine getirilir.

İthalât muamele vergisinin, tarh, tahakkuk ve alınmasma ilişkin işlemlerinde mamul eşya sokacların tutmakta oldukları kanuni ve ticareî bilûmum defter ve belgelerin Gümrük ve Tekel Bakanlığı müfettişleriyle muavinleri, gümrük başmüdü, müdü ve muavinleriyle bu işle görevlendirilecek muayene memurları teftiş ve tetkika yetkili olup ilgililer bu defter ve belgeleri göstermeğe mecburdurlar.

Eko. K.

da sözü edilen 30 neu maddenin usulleri dairesine uyusmazlığı karara bağlar.

94 neü maddeye göre temin edilen vergi veya karşılığı hakkında bu karar gereğince işlem yapılır.

MADDE 23. — Aynı kanunun 97 nei maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 97. — Mal gümrükten geçtikten sonra maddi hesap hatası, yanlışlıkla muaflık veya mükellefiyet tatbiki veyahut tahakkuka esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde değer ve masrafların yanlış gösterilmesi yüzünden hiç alınmamış veya noksan veyahut fazla veya yersiz alınmış bulunan muamele vergileri, eşyanın gümrükten geçirildiği tarihten itibaren altı ay içinde istenilir.

Bu vergilerin tebliğ ve tahsil işlemleri Gümrük Kanununun değişik 12 nei maddesi uyarınca yapılır; mükellef tebliğ gününden başlayarak 15 gün içinde ekspertiz isteğinde bulunduğu takdirde bu istek usulüne göre yerine getirilir.

İthalât muamele vergisinin, tarh, tahakkuk ve alınmasma ilişkin işlemlerinde mamul eşya sokacların tutmakta oldukları kanuni ve ticareî bilûmum defter ve belgelerini gümrük ve Tekel Bakanlığı müfettişleriyle muavinleri, gümrük başmüdü, müdü ve muavinleriyle bu işle görevlendirilecek muayene memurları teftiş ve tetkika yetkili olup ilgililer bu defter ve belgeleri göstermeğe mecburdurlar.

M. K.

MADDE 23. — Aynı kanunun 97 nei maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 97. — Mal gümrükten geçtikten sonra maddi hesap hatası, yanlışlıkla muaflık veya mükellefiyet tatbiki veyahut tahakkuka esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde değer ve masrafların yanlış gösterilmesi yüzünden hiç alınmamış veya noksan veyahut fazla veya yersiz alınmış bulunan muamele vergileri eşyanın gümrükten geçirildiği tarihten itibaren mükellefler tarafından altı ay ve gümrüklerce üç ay içinde istenilir.

Vergilerin tebliğ ve tahsil işlemleri Gümrük Kanununun değişik 12 nei maddesi uyarınca yapılır. Mükellef tebliğ gününden başlayarak 15 gün içinde ekspertiz isteğinde bulunduğu takdirde bu istek usulüne göre yerine getirilir.

İthalât muamele vergisinin tarh, tahakkuk ve alınmasma ilişkin işlemlerinde mamul eşya sokacların tutmakta oldukları kanuni ve ticareî bilûmum defter ve belgelerinin Gümrük ve Tekel Bakanlığı müfettişleriyle muavinleri, Gümrük Başmüdü, Müdü ve muavinleriyle bu işle görevlendirilecek muayene memurları teftiş ve tetkika yetkili olup ilgililer bu defter ve belgeleri göstermeğe mecburdurlar.

Mel. K.

B. K.

Ekspertler kurulunca itiraz reddedildiği takdirde ihtilâflı meselelere ilişkin vergi tahsil olacaktır.

MADDE 23. — Ekonomi komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir

MADDE 27. — Aynı kanunun 97 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Mâl gümürükten geçtikten sonra maddelî hesap hatası, yanlışlık, yanlış veya ödevlilik uygunsuzlukları veya tahakkuk esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde değer ve maddelerin yanlış gösterilmesi yüzünden hiç alınmamış veya eksik yahut fazla veya yanlış alınmış bulunan muamele vergileri, eşyanın gümürükten geçirildiği tarihten itibaren altı ay içinde istenilir.

Bu vergilerin tebliğ ve tahsil işlemleri Gümürük Kanununun değişik 12 nci maddesi uyarınca yapılır. Ödevli, tebliğ gününden başlayarak 15 gün içinde buna itiraz edebilir. Bu itirazlara 94 nci madde hükümlerine göre incelenerek karara bağlanır.

İthalât muamele vergisinin, salınma, tahakkuk ve alınmasına ilişkin işlemlerin de mamul eşya sokacların tutmakta oldukları kanuni ve ticari bütün defter ve belgelerini Gümürük ve Tekel Bakanlık müfettişleriyle muavinleri, gümürük başmüdürlük müdür ve muavileriyle bu işleri görevlendirilecek tahakkuk memurları teftiş ve incelemeğe yetkili olup, ilgililer bu defter ve belgeleri göstermeğe mecburdurlar.

Hü.

**GEÇİCİ MADDE 1. — 3780** sayılı Millî Korunma Kanununun uygulanmasına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilânını kovalıyan yıl başına kadar imalât ve ithalât muamele vergilerinde aşağıdaki nispetler uygulanır:

1. Hububat unları % 12,5
2. Gıda maddeleri % 15

(Hububat unları hariç olmak üzere bu kanunun 10 ve 18 nci maddelerinde sayılan mamuller)

3. Diğer mamuller % 18

**GEÇİCİ MADDE 2. —** Bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvelki zamanlara ait imalât ve ithalât muamele ve istihlâk vergilerinde mükellefiyet, muafiyet, vergi nispeti ve cezalar eski hükümlere tâbidir.

**GEÇİCİ MADDE 3. — 4307** sayılı kanun ile 4290 sayılı kanunun birinci maddesi yürürlükte kaldığı müddetçe aynı veya nakdî usulde muamele vergisine tâbi nebatî yağ istihsal müesseseleri hakkında 3843 sayılı kanunun değişik 27 ve 28 nci maddelerinin uygulanmasına devam olunur.

Eko. K.

**GEÇİCİ MADDE 1. — 3780** sayılı Millî Korunma Kanununun uygulanmasına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilânından sonra gelen yıl başına kadar imalât ve ithalât muamele vergilerinde aşağıdaki nispetler uygulanır.

1. Hububat unları % 12,5
2. Gıda maddeleri % 15

(Hububat unları hariç olmak üzere bu kanunun 10 ve 18 nci maddelerinde sayılan mamuller.)

3. Diğer mamuller % 18

**GEÇİCİ MADDE 2. —** Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**GEÇİCİ MADDE 3. —** Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**GEÇİCİ MADDE 4. —** Bu kanunun Yürürlüğe girdiği tarihe kadar 3843 sayılı kanunun 45 nci maddesine temas eden fiiller dolayısıyla tahakkuk ettirilipte henüz tamamen tahsil edilmemiş olan vergi zamları da 14 ncü madde hükmüne göre düzeltilir

Ti. K.

**GEÇİCİ MADDE 1. —** Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

**GEÇİCİ MADDE 2. —** Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**GEÇİCİ MADDE 3. —** Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

**GEÇİCİ MADDE 4. —** Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

GEÇİCİ MADDE 1. — Ekonomi komisyonunun teklif aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Ekonomi Komisyonunun teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

GEÇİCİ MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun uygulanmasına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilânından sonra gelen yıl başına kadar muamele vergisinde aşağıdaki nispetler uygulanır.

A) Hububat unlarından % 12,5;

B) Çimento, tomruktan biçilmiş tahta ve kalas, pencere camı çivi, çubuk halinde veya profilli demirlerden % 12,5;

C) Yenilecek ve içilecek maddelerden % 15

D) Diğer mamullerden % 18;

E) Bankalar, bankerler ve sigorta şirketlerinden % 10;

GEÇİCİ MADDE 2. — Hükümetin geçici ikinci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Hükümetin geçici üçüncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4.— Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 3843 sayılı kanunun 45 nci maddesine giren haller dolayısıyla tahakkuk ettirilmemiş olan muamele vergisi zamları da 19 ncu madde hükmüne göre düzeltilir.

Hü.

Ek. K.

Ti. K.



Mal. K.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun 24 nci maddesiyle ilga edilen 3843 sayılı kanunun 41 ve 52 nci maddeleri gereğince karne alınmamış olmasından dolayı salınmış olup ta bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz tahsil edilmemiş bulunan muamele vergileri silinir.

B. K.

GEÇİCİ MADDE 5. — 3843 sayılı kanunun bu kanunla kaldırılan 41 ve 52 nei maddeleri gereğince, karne alınmamış olmasından dolayı salınmış olupta bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz tahsil edilmemiş bulunan muamele vergileri silinir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunla muamele vergisinden muaf kılınmış olan maddeleri imal etmeleri dolayısıyla muamele ve istihlâk vergileri ödevliliği kalkmış olan sınai müesseseler, kanunun yayımı tarihinden başlayarak 15 gün içinde, o tarihe kadar olan teslimlerini bir beyanname ile gelir dairesine bildirirler ve tahakkuk eden muamele ve istihlâk vergilerini öderler.

Bu kanunla muamele vergisi ödevliliği kalkmış olan toptancı ticarethane ve mütaahhitlerle filyal, şube ve satış mağazaları da 1 Ocak 1947 tarihine kadar olan muamelelerini havi beyannomelerini geçici ikinci madde hükmü dairesinde verirler ve envanterlerini de aynı hükme göre hazırlarlar. Bu beyannameler üzerine gereken muamele vergisi tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

2731, 3536 ve 3841 sayılı kanunlar gereğince istihlâk vergisiyle ödevli bulunan sınai müesseseler 1 Ocak 1947 tarihinden başlayarak 15 gün içinde o tarihe kadar vergisi ödenmemiş olan istihlâk vergisine tâbi madde teslimlerini bir beyanname ile bildirirler ve tahakkuk eden istihlâk vergilerini öderler.

Hü.

MADDE 24. — Aşağıda yazılı hükümler yürürlükten kaldırılmıştır :

Kanun

No. Kaldırılan hüküm

- 2731 Kanunun bütün hükümleri  
3536 Kanunun bütün hükümleri  
3841 Kanunun bütün hükümleri  
3843 3, 4, 7, 27, 28, 30, 41, 52, 56, 57 ve 88 nei maddeleri  
3843 2 nei maddesinin II, III, IV, V işaretli fıkraları ve 12 nei maddesinin A fıkrası, 6 nei maddesinin son fıkrası, 23 neü maddesinin 4 neü fıkrası, 25 nei maddesinin son fıkrası, 36 nei maddesinin son fıkrası ve 43 neü maddesinin son fıkrası  
3843 9 neu maddesinin 9 neu fıkrasının A bendinin parantez içindeki (Teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden snai müesseseler tarafından imal edilmek kaydıyla ve) ibaresi ile aynı fıkranın B bendinin sonunda parantez içindeki (Teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden snai müesseseler tarafından imal edilmek ve teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden snai müesseseler tarafından kendi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere satın alınmak şartıyla) ibaresi, 42 nei maddenin son fıkrasındaki (ve snai müesseselerden maada mükelleflerde de senelik vergiye bu mamulât satış bedelinin binde beşi nispetinde), 50 nei maddesinin 2 nei fıkrasındaki (ve di-

Eko. K.

MADDE 24. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Ti. K.

MADDE 24. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

**MADDE 24.** — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

**MADDE 28.** — 2731, 3536 ve 3841 sayılı kanunlarla 3828 sayılı kanunun 7 ve 8 nci maddeleri, 3973 sayılı kanunun birinci maddesi, 4040 sayılı kanunun 5, 7, 9, 10, 11 ve 12 nci maddeleri, 4226 sayılı kanunun 13 ve 14 nci maddeleri, 4290 sayılı kanunun ikinci maddesi, 4415 sayılı kanunun birinci maddesi, 4750 sayılı kanunun 8 ve 9 nci maddeleri, 3843 sayılı kanunun 3, 4, 7, 27, 28, 30, 41, 52, 56, 57 ve 88 nci maddeleriyle 12 nci maddesinin A fıkrası ve 6, 23, 25, 36, 42, 43, 50, 54, 75 ve 83 nci maddelerinin toptancı ticarethaneler ve mütaahhitlerle fiyıl, şube ve satış mağazalarının muamele vergisi ödevliliğine ve götürü muamele vergisine ilişkin ve bu kanuna uymıyan hükümleri kaldırılmıştır.

## Kanun

No. Kaldırılan hüküm

ğer mükelleflerin takvim yılı), 54 ncu maddesinin birinci fıkrasındaki (ile götürü vergi matrahı), 75 nei maddesinin birinci fıkrasındaki (ve 28 nei maddede yazılı şekilde kabul ettikleri götürü vergiye), 83 ncu maddesindeki (le toptancı ticarethanelerin) ibareleri

3973 Birinci maddesi

3828 Bu kanunun muamele ve bazı maddeler istihlâk vergilerine ait hükümleri

4040 6 ve 8 nei maddeleri hariç olmak üzere muamele ve bazı maddeler istihlâk vergilerine ilişkin hükümleri

4040 7 nei maddesi

4226 Kanunun muamele ve bazı maddeler istihlâk vergilerine ait hükümleri

4290 İkinci maddesi

4415 1 nei maddesinin A fıkrası ve B fıkrasının son bendi

4750 9 neu maddesi.

MADDE 25. — Bu kanun 1 Ocak 1947 gününde yürürlüğe girer.

MADDE 25. — Bu kanunun 1, 2, 4, ve 14 ncu maddeleriyle geçici 4 ncu maddesi ve 24 ncu maddesinin 4290 sayılı kanunun 2 nei maddesini ilga eden hükmü yayımı tarihinde ve diğer hükümleri 1/ Ocak /1947 gününde yürürlüğe girer.

MADDE 25. — Bu kanunun 1, 2, 4 ve 14 ncu maddeleriyle geçici 4 ncu maddesi ve 24 ncu maddesinin 3843 sayılı kanunun 9 neu maddesinin 9 neu fıkrasının A ve B bentlerinin parantez içindeki hükümleriyle 4290 sayılı kanunun 2 nei maddesini ilga eden hükmü yayımı tarihinden ve diğer hükümleri 1 Ocak 1947 gününde yürürlüğe girer.

Mal. K.

B. K.

MADDE 25. — Bu kanunun 1, 2, 4 ve 14 ncü maddeleriyle geçici 4 ve 5 nci maddeleri ve 24 ncü maddesinin 3843 sayılı kanunun 9 ncü maddesinin 9 ncü fıkrasının A ve B bentlerinin parantez içindeki hükümleriyle 4290 sayılı kanunun 2 nci maddesini ilga eden hükmü yayımı tarihinde ve diğer hükümleri 1 Ocak 1947 gününde yürürlüğe girer.

MADDE 29. — Bu kanunun 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, ve 10 ncü maddeleriyle geçici 2, 4, 5, ve 6 ncü maddeleri ve 4290 sayılı kanunun ikinci maddesinin kaldırılmasına dair olan hükmü yayımı tarihinde ve diğer hükümleri 1 Ocak 1947 tarihinde yürürlüğe girer.

Hü.

MADDE 26. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Bakanlar Kurulu memurdur.

Başbakan

*S. Saracoğlu*

Adalet Bakanı

*M. Ökmen*

Millî Savunma Bakanı

*A. R. Artunkal*

İçişleri Bakanı

*Hilmi Uran*

Dışişleri Bakanı

*H. Saka*

Maliye Bakanı

*N. E. Sumer*

Millî Eğitim Bakanı

*Yücel*

Bayındırlık Bakanı

*Sırrı Day*

Ekonomi Bakanı

*Fuad Sirmen*

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

*Dr. S. Konuk*

Gümrük ve Tekel Bakanı

*T. Coşkan*

Tarım Bakanı V.

*Dr. S. Irmak*

Ulaştırma Bakanı

*A. F. Cebesoy*

Ticaret Bakanı

*E. Karadeniz*

Çalışma Bakanı

*Dr. S. Irmak*

Eko. K.

MADDE 26. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Ti. K.

MADDE 26. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

Mal. K.

MADDE 26. — Hükümetin  
teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 30. — Bu kanunu  
Bakanlar Kurulu yürütür.

